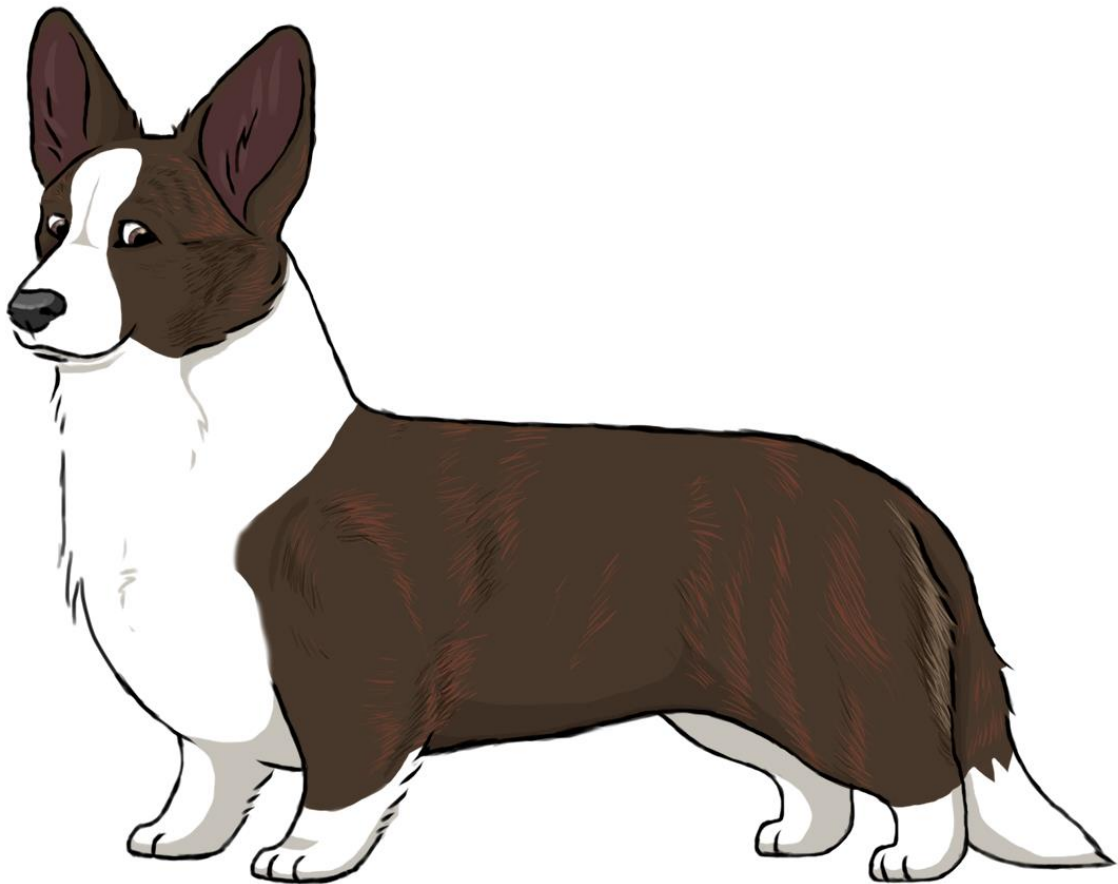

Jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2020-2024

WELSH CORGI CARDIGAN

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 17.3.2019
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 13.8.2019

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2 Jalostuspohja	12
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	17
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	18
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	18
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	18
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	18
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	18
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	24
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	25
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	27
4.3. Terveys ja lisääntyminen	27
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	27
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	34
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	40
4.3.4 Lisääntyminen	41
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	42
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	42
4.4. Ulkomuoto	43
4.4.1 Rotumääritelmä	43
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	44
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	45
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	45
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	47
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	47
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	50
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	52
6.1 Jalostuksen tavoitteet	52
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	52
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	53
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	54
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	56
7. LÄHTEET	57

1. YHTEENVETO

Welsh corgi cardigan on monipuolinen seuralainen nyky-yhteiskunnan tarpeisiin. Se soveltuu aktiivisemmankin perheen lemmikiksi ja monenlaiseen harrastustoimintaan. Alkuperäisessä karjakoirakäytössä welsh corgeja käytetään enää harvemmin, mutta niiden tulisi kuitenkin kyetä niin fyysisesti kuin psyykkisestikin alkuperäisiin tehtäviinsä.

Ensimmäiset welsh corgi pembroket saapuivat Suomeen 1960-luvulla ja ensimmäiset cardiganit hieman myöhemmin 1970-luvun alkupuolella. Nykyinen kantamme pohjaa paitsi näihin alkuvuosien koiriin, myös lukuisiin tuonteihin eri puolilta maailmaa. Muotiurosten liiallinen käyttö on ajoittain vaarantanut welsh corgien geneettistä monipuolisuutta. Tämä ei kuitenkaan ole vielä näkynyt syntyneiden pentueiden sukusiitosasteen radikaalina nousuna, sillä muodissa olleet urokset ovat pääosin olleet aina uusia tuontikoiria. On kuitenkin selvää, että tulevaisuudessa keskimääräisen sukusiitosasteen mahdollista nousua tulee tarkoin seurata ja kannustaa kasvattajia tekemään ehkä valtavirrastakin poikkeavia jalostusvalintoja.

Rodun tulevaisuus näyttää hyvältä. Kansainvälisen yhteistyön helpottuminen ja uusi innokas harrastajasukupolvi turvaavat sen, että welsh corgeilla tulee jatkossakin olemaan vankka jalansija suomalaisessa koiramaailmassa. Suomessa molemmat welsh corgi rodut ovat vakiinnuttaneet vuosittaiset rekisteröintinsä noin 250-350 paikkeille.

Suomen Welsh Corgi Seura ry on perustettu vuonna 1971 ajamaan corginomistajien ja -kasvattajien etuja, järjestämään yhteistä toimintaa ja ohjaamaan jalostusta. Tällä hetkellä paikallista toimintaa on alaosastojen muodossa Suur-Helsingissä, Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Pohjois-Suomen seudulla sekä itsenäisenä paikallisyhdistyksenä Turussa.

Aktiivisimpia corgiharrastajat ovat näyttelykänneissä. Corgeja nähdään myös agilitykilpailuissa, tottelevaisuuskokeissa sekä rally-tokossa, joka erityisesti on kasvattanut suosiotaan rodun harrastajien keskuudessa.

Luonteiltaan suomalaiset corgit ovat pääosin rotumääritelmän mukaisia. Jotta ne olisivat sitä tulevaisuudessakin, tulee kasvattajien olla hyvin kriittisiä jalostuskoiroinsa luonteiden suhteen. Mahdollinen arkuus, hermostuneisuus tai jopa aggressiivisuus tulee ottaa vakavasti. Ihanteellisimmillaan welsh corgit ovat ystävällisiä, älykkäitä ja pelottomia.

Welsh corgit tunnetaan pitkäikäisenä rotuna vailla yleistyneitä, vakavia, helposti kuolemaan johtavia sairauksia. Cardiganien geenitestausmahdollisuus PRA:n (verkkokalvon asteittainen surkastuma) kantajuuden selvittämiseksi on osattu kasvattajien keskuudessa hienosti hyödyntää, vaikkei Suomessa vielä oltu ainoatakaan PRA-tapausta diagnosoitu. Satunnaisia silmätauti- ja silmätauti-tyyppisiä ovat lähinnä olleet perinnöllinen harmaakaihi (HC), verkkokalvon vajaakehitys (RD) ja iiriksen I. värikalvon kehityshäiriö (PPM) sekä joitakin lieväästeisiä lausuntoja ylimääräisistä ripsistä (distichiasis).

Muita raportoituja terveysongelmia ovat olleet eriaisteiset selkäongelmat, eturaajojen kyynär- ja varttinäluun kasvuhäiriöt ja siitä aiheutuneet vaivat eturaajojen nivelissä, lonkkaniveldysplasia sekä virtsakivet. Myös synnytysvaikeuksia (polttoheikkous, keisarinleikkaukset) on esiintynyt.

Rakenteeltaan welsh corgit ovat korkeuttaan pidempiä, vankkoja ja matalaraajaisia. Mataluus ei tarkoita jalattomuutta, eikä vankkuus kömpelyyttä, vaan koko koiran tulee olla ketterä ja voimakas korkeuttaan pidemmässä paketissa. Corgin rodunomaisen pituuden tulee tulla pitkästä rintakehästä ja vahvasta lanneosasta. Suomalaiset welsh corgit ovat ulkomuodollisesti laadukkaita ja kestävät vertailun kansainvälisestikin.

Jalostuskoirien viralliset terveystutkimukset perustuivat aikaisemmin kasvattajien ja rodunharrastajien vapaaehtoisuuteen, mutta 1.1.2013 astui rodulle voimaan ensimmäinen PEVISA-ohjelma, jonka mukaan rekisteröinnin ehtona oli lonkka- ja kyynärnivellausunto sekä silmätarkastus, joka ei saanut olla astutushetkellä 24 kk vanhempi. Vuoden 2020 alusta PEVISA-ehtoja tiukennettiin niin, että kahden D-lonkkaisen parittaminen ei ole enää mahdollista. Jalostuksesta poissulkevia silmälöydöksiä ovat PRA ja HC. Mikäli koiralla on PPM, mRD tai GRD,

tulee se parittaa näiltä osin terveen kanssa. Terveystutkimusten lisäksi tulee huomioida, että PEVISA-ohjelman mukaan nartun tulee astutushetkellä olla vähintään 18 kk ja uroksen vähintään 12 kk.

Jalostukseen käytettäville koirille Suomen Welsh Corgi Seura ry suosittelee myös mm. virallista selkälausuntoa, riittävää näyttelytulosta (vähintään JUN H) sekä sitä, että DNA-testausmahdollisuuksia hyödynnettäisiin eikä PRA-riskiyhdistelmiä tehtäisi. Tämän lisäksi rotujärjestö toivoo kasvattajien palauttavan sähköisen pentueseurantalomakkeen jalostustoimikunnalle.

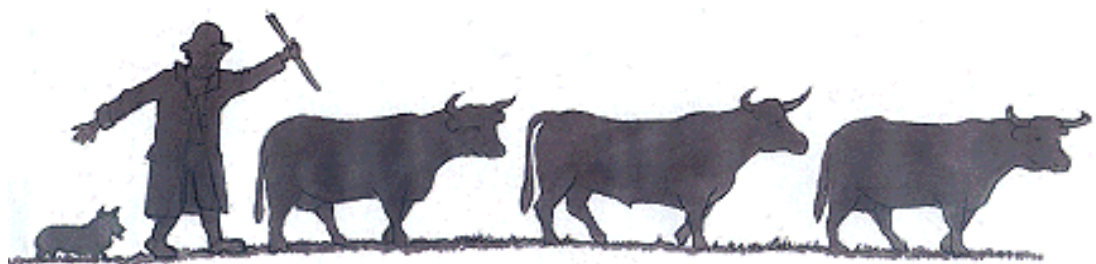

Kuva 1. Rodulla esiintyviä värejä ovat mm. blue merle, tricolour, tricolour brindle merkein, brindle valkoisin merkein, punainen valkoisin merkein ja soopeli valkoisin merkein.

2. RODUN TAUSTA

Welsh corgi cardiganin oletetaan olevan vanhempi kahdesta corgirodusta. Rodun pitkä historia on tarujen ympäröimä. Sen esi-isinä pidetään noin 1000 eKr. Britanniaan kelttien mukanaan tuomia nk. teckelkoiria, jotka olivat pitkiä, lyhytjalkaisia ja vääräsäärisiä. Näistä katsotaan myös esimerkiksi mäyräkoiran ja bassettien polveutuvan.

Walesissa teckelkoirat kehittyivät nopeasti cardigan-tyyppiseksi joka paikan koiraksi risteydyttyään paikallisiin paimenkoiriin. Talonpojat saivat näistä risteytymistä monikäyttöisen koiran, jossa yhdistyivät paimenkoira-, vahtikoira- ja rottakoiraominaisuudet. Kerrotaanpa rodun olleen metsästyksessäkin oivana apuna.

Kuva 2. Corgit kuljettivat karjaa markkinoille pitkiäkin matkoja

Cardiganien erikoisosaamista oli karjan kuljetus. Lehmien ja hevosten potkut menivät yleensä matalan, keskinkertaisella nopeudella paimentavan koiran yli. Corgi oli korvaamattomaksi avuksi, kun karja piti ajaa markkinoille, joskus jopa Lontooseen saakka. Se paimensi päivät ja vartioi yöt. Tämä rankka elämä vaati sisukkuutta, notkeutta ja tarkkaavaisuutta. Nämä ovatkin corgin leimauttavia ominaisuuksia tänä päivänä.

Englannin Kennelklubi tunnusti Welsh Corgin vasta vuonna 1925. Vuonna 1934 cardigan ja pembroke erotettiin omiksi roduikseen niin jalostus- kuin näyttelytarkoituksessakin.

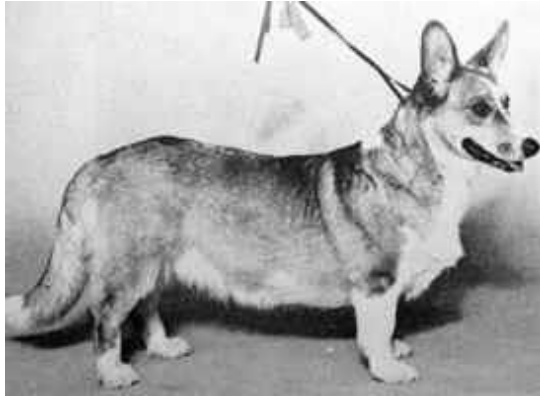
Kuva 3&4. Maisemakuvaa Cardiganshirestä Walesista ympäristöstä, jossa rodun kantakoirat ovat asustaneet.

Eri linjat

Welsh corgi cardiganit ovat levinneet maailmanlaajuisesti, mutta varsinaisiksi aktiivialueiksi rodun kotimaan, Iso-Britannian, lisäksi voidaan lukea Yhdysvallat, Australia, Uusi-Seelanti, Venäjä sekä monet Euroopan maat. Erityisiä linjajeroja ei ole kuitenkaan havaittavissa.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäinen welsh corgi cardigan rekisteröitiin Suomessa vuonna 1970. Tämä koira oli Iso-Britanniasta tuotu puna-valkoinen narttu Dilwel Tonga. Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue rekisteröitiin vuonna 1974, kasvattajinaan rodun maahantuojaat Saga ja Antero Lindroos (kennel Sasalu).

Kuva 4. Suomen ensimmäinen cardigan, Dilwel Tonga

80-luvulla kiinnostus cardiganeja kohtaan alkoi kasvaa ja mukaan tuli uusia kasvattajia, jotka toivat uutta jalostusmateriaalia lähinnä Ruotsista, Norjasta ja Iso-Britanniasta.

90-luvulla cardiganien rekisteröintimäärät nousivat voimakkaasti. Tuontikoiria saapui maahan aikaisemmin mainittujen maiden lisäksi muun muassa Alankomaista, Tanskasta, Saksasta ja Ranskasta.

2000-luvulle saavuttaessa cardiganit ovat vakiinnuttaneet paikkansa pembrokeiden rinnalla. Kasvattajien tekemä työ rodun tunnettavuuden eteen alkoi vaikuttaa. Uusia tuontikoirien kotimaita olivat muun muassa Uusi-Seelanti, Australia, Puola ja Yhdysvallat. Lisäksi kansainvälinen yhteistyö ja muun muassa keinosiemennysmahdollisuudet ovat laajentaneet geenipohjaa.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana kiinnostus suomalaisia cardiganeja kohtaan on herännyt myös muualla maailmassa. Suomalaissyntyisiä koiria on viety rodun kotimaan lisäksi mm. muihin Euroopan maihin ja Yhdysvaltoihin.

Welsh corgi cardiganien vuosirekisteröinnit näyttäisivät Suomessa asettuneen noin 300-350 yksilön tuntumaan.

Kuva 5. Cardiganit auttamassa kotitilansa arjessa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Helmikuun 10. päivä 1971 lausuttiin Suomen Welsh Corgi Seura ry – Finska Welsh Corgi Sällskapet rf:n perustamissanat Suomen Kennelliiton tiloissa Bulevardilla, Helsingissä. Yhdistys oli aluksi Suomen Seurakoiraliiton alainen rotua harrastava yhdistys, mutta toukokuun 6. päivänä 1978 Suomen Kennelliiton valtuusto hyväksyi Suomen Welsh Corgi Seuran rotujärjestöksi.

Suomen Welsh Corgi Seuran tehtävä on toimia welsh corgi cardigan ja welsh corgi pembroke – rotujen rotujärjestönä. Sen tarkoituksena on edistää rotujen jalostusta, oikeaa kasvatusta sekä toimia rodunharrastajien yhdyssiteenä. Päämääräänsä yhdistys pyrkii erilaisen valistustyön avulla, sekä osallistumalla näyttelyihin, kursseihin ja kokeisiin tai itse niitä järjestämällä. Jäsenmäärä vuoden 2018 lopussa oli reilu 1000. Corgiseurauksen toiminta-alueena on koko Suomi. Jotta yhdistyksen toiminta tavoittaisi jäsenistöä paremmin, on perustettu neljä paikallista alaosastoa, jotka tahoillaan järjestävät erilaisia tapahtumia. Yhdistyksen jäsenlehti Corgiset on ilmestynyt vuodesta 1976.

Taulukko1. Suomen welsh corgi seura ry:n jäsenmäärät vuosina 2011-2018

v.2011	v.2012	v.2013	v.2014	v.2015	v.2016	v.2017	v.2018
1031	1045	1041	1022	1024	1037	1010	1077

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Welsh Corgi Seuralla on jalostustoimikunta, jonka toimintapiirissä ovat molemmat rotujärjestön edustamat rodut. Jalostustoimikunta kokoontuu tarvittaessa. Jalostustoimikunnan valinta tapahtuu yhdistyksen hallituksen toimesta kahdeksi (2) vuodeksi kerrallaan. Työskentely tapahtuu hallituksen valvonnan alaisena.

Jalostustoimikunnan keskeisimpiä tehtäviä ovat tiedon kerääminen, jakaminen ja tilastointi sekä neuvonta ja ohjaus. Rotujärjestön lehdessä julkaistaan jalostustoimikunnan kirjoittamia artikkeleita ja raportteja. Lisäksi jalostustoimikunta ylläpitää rotujärjestön internetsivuilla erityistä jalostusosiota. Jalostustoimikunta vastaa tarvittaessa kirjallisesti jalostustiedusteluihin. Ulkomuototuomareiden erikoiskoulutus ja koearvostelut sekä kasvattajille suunnatut koulutuspäivät ovat myös jalostustoimikunnan järjestämisvastuulla.

Pentuvälitys ja rotuneuvonta ovat osa jalostustoimikuntaa. Niiden tehtävänä on antaa tietoa roduista, saatavilla olevista pennuista, tulevista pentueista ja mahdollisista kotia vaihtavista aikuisista koirista. Pentuvälitys on kasvattajille maksutonta palvelua.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013, www.kennelliitto.fi

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Welsh corgi cardiganit ovat viimeisen kymmenen vuoden ajan kasvattaneet vuosirekisteröintejään runsaasti. Myös uusia tuontikoiria tuodaan vuosittain noin kymmenkunta ja kasvattajat ovat käyttäneet myös ulkomaisia uroksia nartuilleen.

Rotu ei ole jakautunut erilaisiin pienempiin populaatioihin (sukulinjoihin) esimerkiksi käyttötarkoituksen mukaan.

Taulukko 2. Vuositilasto – rekisteröinnit

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pennut (kotimaiset)	345	321	266	277	250	184	215	169	198	177
Tuonnit	9	13	11	8	13	4	3	8	4	9
Rekisteröinnit yht.	354	334	277	285	263	188	218	177	202	186
Pentueet	55	56	45	45	40	30	36	27	29	27
Pentuekoko	6,3	5,7	5,9	6,2	6,2	6,1	6	6,3	6,8	6,6
Kasvattajat	31	30	30	27	28	21	24	18	23	21
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	42	42	36	35	32	22	31	24	20	23
- kotimaiset	28	31	24	27	27	12	21	17	16	15
- tuonnit	12	9	7	7	4	9	7	4	4	5
- ulkomaiset	2	2	5	1	1	1	3	3	0	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 8 kk	4 v 5 kk	3 v	3 v 1 kk	3 v 10 kk	4 v 3 kk	4 v 6 kk	3 v 10 kk	2 v 11 kk	3 v 7 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	54	55	45	45	40	30	35	27	29	27
- kotimaiset	49	54	40	44	33	24	30	21	25	22
- tuonnit	5	1	5	1	7	6	5	6	4	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 4 kk	3 v 5 kk	3 v 11 kk	3 v 8 kk	3 v 5 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 3 kk	3 v 5 kk	3 v 1 kk
Isoisät	62	64	59	48	49	42	47	38	35	41
Isoäidit	71	76	65	57	55	44	57	39	36	44
Sukusiitosprosentti	2,06 %	2,75 %	2,41 %	2,21 %	2,67 %	1,67 %	2,64 %	1,99 %	2,38 %	2,58 %

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettynä eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

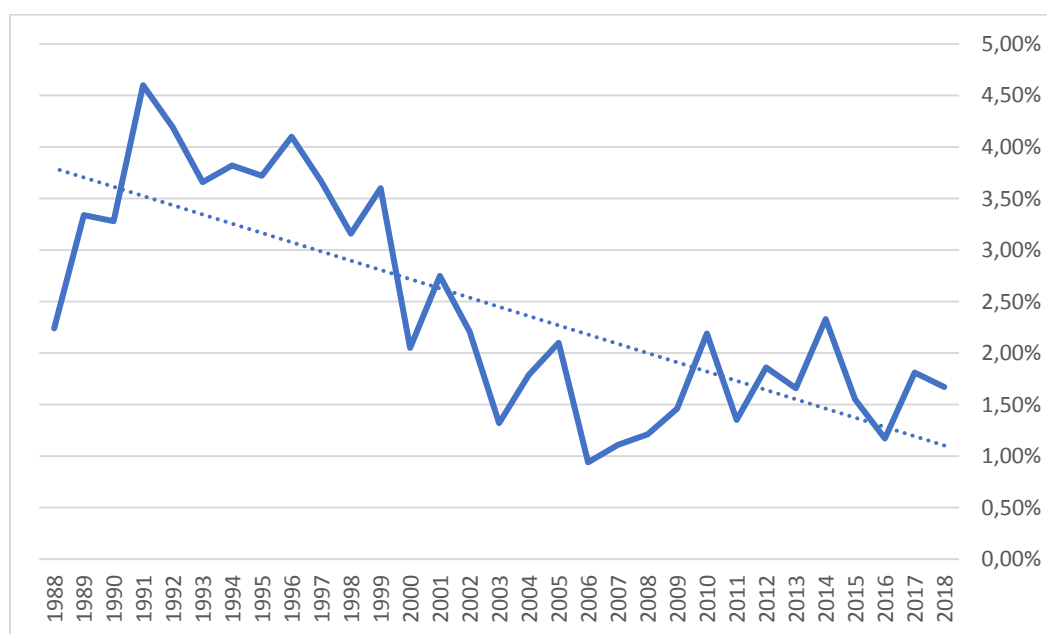
Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 5.8.2013 (päivitetty 13.1.2016) www.kennelliitto.fi

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Welsh corgi cardiganeilla keskimääräinen sukusiitosprosentti on pitkällä aikajänteellä tarkasteltuna laskusuunnassa. Kasvattajien välinen yhteistyö yli maanrajojen sekä tuontikoirien hankinta on yleistynyt ja helpottunut.

Kaavio 1. Sukusiitosprosentin kehitys welsh corgi cardiganeilla Suomessa vuosina 1988-2018

Vaikka sukusiitosprosentti on pitkässä mittakaavassa laskusuuntainen, vaikuttaa siihen hidastavasti 80- ja 90-lukujen taitteessa tehdyt jalostusvalinnat, jotka edelleen luovat pohjaa suomalaiselle welsh corgi cardigan kasvatukselle. Nykyisin koirat eivät välttämättä näytä lähisukulaisilta tarkasteltaessa 3- tai 4-sukupolvea, mutta pidemmässä sukutaulussa kertautuvat helposti ne koirat, joita noina vuosina käytettiin runsaasti tai jotka nousevat voimakkaasti esille noiden vuosien isoisä- tai isoäititilastoissa.

Taulukko 3. Vuosina 1988-1998 eniten jalostukseen käytetyt urokset

#	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	FIRST FLOCK V.D.VEULEN HOF	12	74	8,22 %	8 %	25	106	12	74
2	CARDAX NAYLOR	13	61	6,78 %	15 %	45	245	19	93
3	DEAVITTE OAKLEAF	9	61	6,78 %	22 %	37	169	10	68
4	SMULTRONBACKEN S DONOVAN	9	55	6,11 %	28 %	37	197	11	68
5	GEESTLAND'S ARRANT ACE	6	35	3,89 %	32 %	6	38	6	35
6	YARDICAN ICAROS	5	33	3,67 %	35 %	8	26	7	44
7	HASHFAN GARCON	4	31	3,44 %	39 %	18	101	7	49
8	BIG-WOOD'S ADMAN	6	27	3,00 %	42 %	7	39	6	27
9	KENTWOOD BRYCHAN	4	27	3,00 %	45 %	12	61	4	27
10	BIG-WOOD'S CONSTANT CONSUL	4	22	2,44 %	47 %	1	5	4	22
11	HÄIVIÄN MORTTI	3	21	2,33 %	50 %	8	37	4	27
12	MANDYLAY'S FUNNY FLYER	4	20	2,22 %	52 %	8	37	4	20
13	NICKNAME'S HEAD- LINE TO CARDAX	4	20	2,22 %	54 %	7	34	4	20
14	KERMAN BLACK HUSSAR	3	17	1,89 %	56 %	1	5	3	17
15	CARDELIN'S DANCING DINO	4	16	1,78 %	58 %	15	74	5	19

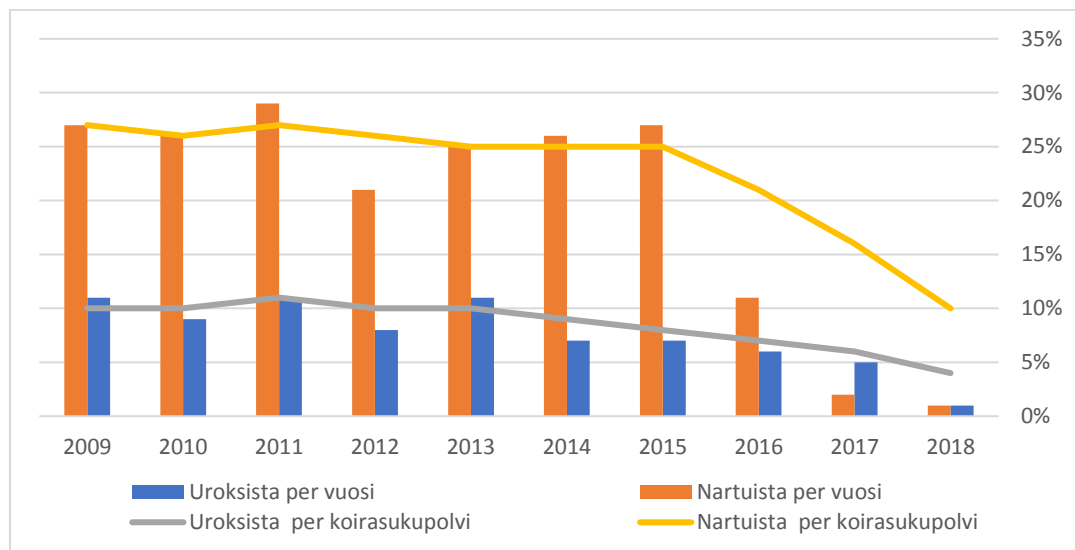
Taulukko 4. Vuosina 1988-1998 eniten jälkeläisiä saaneet nartut

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KILVEWOOD BEST BIB'N TUCKER	4	27	3,00 %	25	141	4	27
2	DALEVIZ SILVER STAR	3	23	2,56 %	14	68	3	23
3	FINETAIL REDOLANT	3	19	2,11 %	11	64	3	19
4	GILDA	3	17	1,89 %	9	45	4	21
5	TAREX BLUE BESS BIRET	4	17	1,89 %	4	18	4	17
6	IMAGO'S DAYSTAR	3	17	1,89 %	10	48	3	17
7	MANDYLAY'S CHEERY SHEREE	2	17	1,89 %	13	66	2	17
8	JAZZ APRIL IN PARIS	3	16	1,78 %	8	42	3	16
9	IMAGO'S ZULEIMA	2	15	1,67 %	11	61	2	15
10	BIG-WOOD'S HEATHERBELL	2	15	1,67 %	2	8	2	15
11	MANDASTAMM BALLYHOO	3	14	1,56 %	22	121	3	14
12	BIG-WOOD'S CHATELAINE	3	14	1,56 %	3	17	3	14
13	IMAGO'S IN MY MIND	2	13	1,44 %	2	11	3	20
14	SASALU BLACK-BEAUTY	2	13	1,44 %	3	15	2	13
15	MANDYLAY'S HAPPY HOPE	2	13	1,44 %	9	50	2	13

4.1.2 Jalostuspohja

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Vain noin 5-10 % syntyneistä welsh corgi cardigan uroksista päätyy jalostuskäyttöön. Narttujen osalta määrä näyttää vakiintuneen vajaaseen 30 %:iin. Lukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, ettei viimeisimpien vuosien kaikkia jalostuskoiria ole vielä ehditty tilastointihetkellä käyttää jalostukseen ja näin ollen luvut ovat näinä vuosina huomattavasti pienemmät.

Kaavio 2. Jalostukseen käytettyjen uroksien ja narttujen osuudet syntyneistä

Taulukko 5. Jalostuspohja per sukupolvi

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Per vuosi										
- pentueet	52	44	62	51	51	47	48	48	56	48
- jalostukseen käytetyt eri urokset	35	26	32	32	29	34	34	32	36	28
- jalostukseen käytetyt eri nartut	52	44	61	51	51	47	48	48	56	48
- isät/emät	0,67	0,59	0,52	0,63	0,57	0,72	0,71	0,67	0,64	0,58
- tehollinen populaatio	60 (58%)	48 (55%)	62 (50%)	57 (56%)	54 (53%)	56 (60%)	56 (58%)	55 (57%)	63 (56%)	52 (54%)
- uroksista käytetty jalostukseen	1 %	5 %	6 %	7 %	7 %	11 %	8 %	11 %	9 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	2 %	11 %	27 %	26 %	25 %	21 %	29 %	26 %	27 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	209	208	211	197	194	199	200	213	230	229
- jalostukseen käytetyt eri urokset	72	70	83	83	84	86	80	84	83	82
- jalostukseen käytetyt eri nartut	160	155	159	162	161	156	147	171	185	174
- isät/emät	0,45	0,45	0,52	0,51	0,52	0,55	0,54	0,49	0,45	0,47
- tehollinen populaatio	152 (36%)	147 (35%)	162 (38%)	164 (42%)	164 (42%)	164 (41%)	153 (38%)	169 (40%)	175 (38%)	169 (37%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4 %	6 %	7 %	8 %	9 %	10 %	10 %	11 %	10 %	10 %

- nartuista käytetty jalostukseen	10 %	16 %	21 %	25 %	25 %	25 %	26 %	27 %	26 %	27 %
-----------------------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukusten urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$, jossa

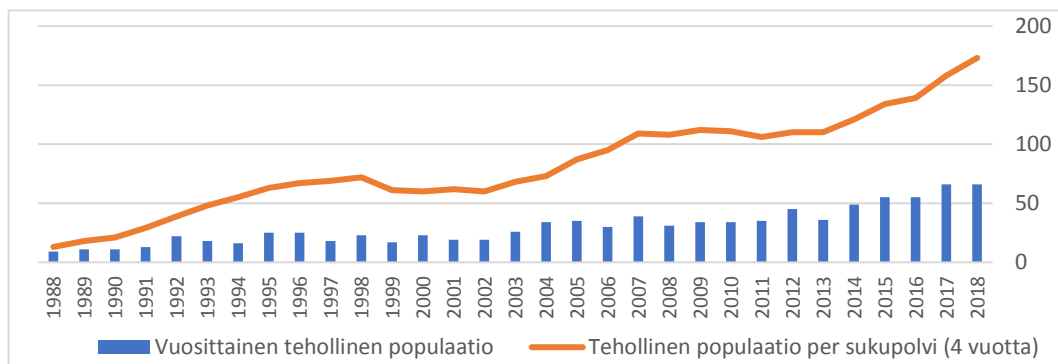
- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja*
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.*

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Lähde: MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016, www.kennellitto.fi

Welsh corgi cardiganien vuosittainen tehollinen populaatiokoko on viime vuosina ollut kasvusuunnassa, sillä kansainvälinen jalostusyhteistyö on lisääntynyt.

Kaavio 3. Welsh corgi cardiganien tehollisen populaatiokoon kehitys

Taulukko 6. Vuosina 2009-2018 eniten jälkeläisiä saaneet urokset.

	Uros	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	EBULLITION GAUCHO SYNT. 2006 YARDICAN CARDIRIDGE NOKI NILO x ELFRIDA GAUCHO CORLAN GI	9	56	2,33 %	2 %	15	80	9	56
2	REGION'S ONLINE GAME SYNT. 2010 GEESTLAND'S QUEST OF GAME X REGION'S LUCKY MELODY	6	51	2,12 %	4 %	6	39	6	51
3	JELTSON'S CIMBA SYNT. 2011 PIRTEK ENZO DANTALIAN X HONEYSILK SUMMER GAROL	8	48	2,00 %	6 %	4	19	8	48
4	TRAFXO JACK DANIEL'S SYNT. 2012 DUNES NOT ALL TREASURE IS SILVER AND GOLD X TRAFXO BLUE MOON HOTEL	6	45	1,87 %	8 %	8	53	6	45
5	CARDIGARDEN'S KIMBALL SYNT. 2013 BLACKSHEEP MASTERPIECE MYSTERY X HASFAN LINEDANCE GIRL	6	45	1,87 %	10 %	6	36	6	45
6	TAIGATÄHDEN CAESAR CASANOVA SYNT. 2013 RASPUTIN ROZPUSTNIK GAUCHO X TAIGATÄHDEN AFRODITE	7	41	1,71 %	12 %	5	30	7	41
7	LISTE LINE DOUBLE O SEVEN SYNT. 2012 BLONDIE'S AMERICAN EXPRESS X BOBASS ALISON	5	38	1,58 %	13 %	5	23	5	38
8	DUNES NOT ALL TREASURE IS SILVER AND GOLD SYNT. 2010 AURIGAN DUNES NATIONAL TREASURE X KENNEBEC DUNES LIMITED EDITION	6	37	1,54 %	15 %	25	158	6	37
9	CHEYSULI'S TRI TO REMEMBER SYNT. 2008 TRUDYTALES ABOUT LAST NIGHT x CHEYSULI'S PEEKABOO BLUE	6	37	1,54 %	17 %	29	158	6	37
10	BIG-WOOD'S GRYMUS GRANLUND SYNT. 2011 CARDOROTH'S RUBEN LAGUS X KILVROCH TAMINA	5	35	1,46 %	18 %	3	21	5	35
11	FILOFANY EX-ACTLY ON TIME SYNT. 2009 COOL BREEZER FOR JAZENTA GAUCHO X TOSIA XTACEE FILOFANY PEEK A BOO	6	34	1,42 %	19 %	4	21	6	34
12	IMAGO'S SMILING APOLLO SYNT. 2007 RASPUTIN ROZPUSTNIK GAUCHO X LLANDWYN BLAK IS BUTIFUL	4	34	1,42 %	21 %	4	25	4	34
13	MYTHMAKERS WILHELM TELL SYNT. 2013 MYTHMAKERS POKEMON X MYTHMAKERS RADIOACTIVE	5	33	1,37 %	22 %	2	8	5	33
14	PIRTEK LA CAMICIA NERO SYNT. 2007 USZAKI BLUES BROTHER X PIRTEK VENTO PRIMAVERA	7	32	1,33 %	24 %	2	13	7	32
15	ORSO FOR GEESTLAND SYNT. 2007 OSCAR NEMORINO DE MONTGLANE X BETHWYN EBONY ROSE	4	32	1,33 %	25 %	16	86	4	32

Kaikista tänä aikana käytetyistä uroksista (171 kpl) 40 yksilöä on tuottanut 50 % tarkasteluaikavälin aikana syntyneistä pennuista.

Taulukko 4. Vuosina 2009-2018 aikana eniten jälkeläisiä saaneet nartut. Tarkasteluaikana jalostukseen oli käytetty 258 eri narttua.

	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KETRÄNORON GIFT FOR MIISA SYNT. 2008 GEESTLAND'S UNITED UNISON X KETRÄNORON TIKI-TIKKIS	5	37	1,54 %	9	52	5	37
2	HONEYSILK ONESWEET MERRY SYNT. 2007 KETRÄNORON HESSU HOPO X MARIAN	4	26	1,08 %	14	65	4	26
3	NICKNAME'S CASTANEYE SYNT. 2010 NICKNAME'S BLUECAMOUFLAGE TO CARDAX X VERDIDAS GLORY GLAMORE	3	24	1,00 %	7	51	3	24
4	REGION'S LUCKY POEM SYNT. 2007 BLACKSOLERAN ARAGORN ARATHON X REGION'S KINDLY WIND	3	23	0,96 %	14	85	3	23
5	HANDSKES DIVINE TREASURE SYNT. 2012 DUNES NOT ALL TREASURE IS SILVER AND GOLD X FROMAX ARAVIS	3	22	0,92 %	0	0	3	22
6	IMAGO'S MORNING GLORY SYNT. 2010 ORSO FOR GEESTLAND X LYNNFARM'S BEST BET FOR IMAGO	3	22	0,92 %	5	34	3	22
7	GEESTLAND'S CLOUDY DAY SYNT. 2009 ORSO FOR GEESTLAND X GEESTLAND'S VARIANT VIXEN	3	22	0,92 %	7	59	3	22
8	CARDAX SANDRINA SYNT. 2010 KERMAN CAPTAIN JACK X CARDAX MARA	3	22	0,92 %	4	28	3	22
9	BERYLLOS I LOVE MY WAY SYNT. 2012 TRAFOX STAY OUTTA OF MY WAY X PHI-VESTAVIA I LOVE BERYLLOS	3	21	0,87 %	1	1	3	21
10	BERYLLOS KEEP IN GEESTLAND SYNT. 2011 BERYLLOS I'LL BELIEVE IN HIM X BERYLLOS KEEPSAKE	3	21	0,87 %	2	17	3	21
11	MYTHMAKERS UNDERCOVER SYNT. 2012 FILOFANY EX-ACTLY ON TIME X MYTHMAKERS POCAHONTAS	3	20	0,83 %	1	6	3	20
12	KETRÄNORON VELVET SCOTER SYNT. 2010 BLACK ROOK'S ARTHUS X KETRÄNORON GIFT FOR MIISA	3	20	0,83 %	6	31	3	20
13	TAIGATÄHDEN ANASTACIA SYNT. 2011 PIRTEK EGIDA DANTALIAN X PIRTEK LA MUSICA BELLA	3	20	0,83 %	4	26	3	20
14	KETRÄNORON LUMIKKI SYNT. 2012 EBULLITION GAUCHO X KETRÄNORON VELVET SCOTER	3	20	0,83 %	2	7	3	20
15	IMAGO'S HAREM ROSE SYNT. 2007 IMAGO'S I'M FINNMADE X IMAGO'S CORNELIA	2	20	0,83 %	8	46	2	20

Jalostuskoirien käyttömäärät

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen welsh corgi cardiganin elinikäiselle jälkeläismäärälle Suomessa on tällä hetkellä vuosien 2015-2018 rekisteröintimäärien perusteella laskettuna 63 jälkeläistä (kts. kohta 4.1). Yllä olevassa taulukossa yksikään uros ei ylitä tätä lukua, vaikka tarkasteluväli jälkeläismäärille on koirasukupolven (4 vuotta) sijasta pidempi.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Jalostusuroslistan (taulukko 6) ensimmäisenä on yhdeksällä pentueellaan ja 56 jälkeläisellään Puolasta tuotu Ebullition Gaucho, jonka tytär Ketränoron Lumikki löytyy jalostusnarttujen (taulukko 7) sijalta 14. Lumikin emä Ketränoron Velvet Scoter on narttulistalla 12. ja emän emä Ketränoron Gift For Miisa narttulistan ensimmäinen 5 pentueellaan ja 37 jälkeläisellään. Sen emä Ketränoron Tiki-Tikkis on myös isän emä narttulistan toisena olevalle koiralle Honeysilk Onesweet Merry.

Uroslistan kahdeksas, Yhdysvalloista tuotu Dunes Not All Treasure Is Silver And Gold on isänä uroslistan neljänneltä sijalta löytyvälle Trafox Jack Danielsille ja narttujen sijalla 5 olevalle Handskes Divine Treasurelle.

Uroslistan sijalla 11 oleva puolantuonti Filofany Ex-Actly On Time on narttulistan sijalta 11 löytyvän Mythmakers Undercoverin isä.

Uroslistan viidenneltätoista sijalta löytyvä italiantuonti Orso For Geestland on isänä narttulistalta löytyville koirille Imago's Morning Glory (6.) ja Geestland's Cloudy Day (7.).

Uroslistalta löytyvät Taigatähden Caesar Casanova ja Imago's Smiling Apollo ovat puolisisaruksia isänsä kautta.

Narttulistan toiselta sijalta löytyvä Honeysilk Onesweet Merry on uroslistan sijalta 3 löytyvän Jeltson's Cimban emän emä.

Narttulistan neljäs Region's Lucky Poem on uroslistan toisena olevan Region's Online Gamen emän täyssisar.

Uroslistalta löytyvän Mythmakers Wilhelm Tellin isä ja narttulistalta löytyvän Mythmakers Undercoverin emä ovat pentuesisarukset.

Yhdeksäntenä uroslistalla oleva Yhdysvalloista tuotu Cheysuli's Tri To Remember isoisänä urokselle Trafox Jack Daniels (4.) ja nartulle Beryllous I Love My Way (9.), jonka Yhdysvalloista tuotu emä Phi-Vestavia I Love Beryllous on myös isän emä narttulistalta löytyvälle koiralle Beryllous Keep In Geestland.

Uroslistan kolmantena olevan Jeltson's Cimban ja narttulistalta löytyvän Taigatähden Anastacian (13.) isät ovat pentuesisaruksia. Anastacian täyssiskon poika Taigatähden Caesar Casanova on jalostusuroksella sijalla 6. Anastacian emä Pirtek La Musica Bella on pentuesisar urossijan sijalta 14 löytyvän Pirtek La Camicia Neron kanssa.

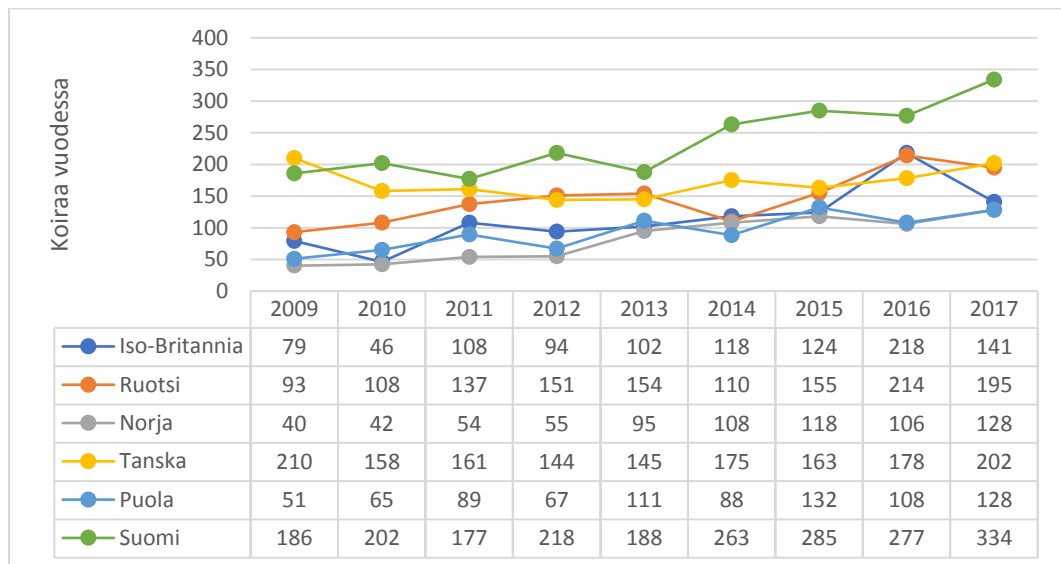
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun kotimaassa Iso-Britanniassa rotu on kuulunut viime vuosikymmenen aikana Kennel Clubin nimeämiin nk. kansallisiin uhanalaisiin rotuihin (vulnerable breeds). Tämä tarkoittaa, että niiden vuosirekisteröinnit ovat alittaneet jo pidemmän aikaa 300 yksilön rajan. Cardiganien osalta tämä raja onkin alittanut reilusti, sillä vuosirekisteröinnit ovat vaihdelleet viimeisen kymmenen vuoden aikana 50 ja 200 yksilön välillä. Suositut jalostusurokset ja uusien tuontikoirien vähäisyys ovat vielä kaventaneet tätä rodun kotimaan jalostuspohjaa.

Koko muun maailman kanta pohjautuu voimakkaasti Iso-Britanniasta 60–80-luvulla hankittuihin koiriin, joissa toistuvat mm. kennelnimet Robgwen, Kentwood, Pantyblaid, Parmel, Beckrow ja Joseter. Iso-Britanniasta viedään edelleen vuosittain monia cardiganeja eri puolille maailmaa jalostustarkoituksissa.

Suuresta ja vanhasta populaatiosta johtuen Yhdysvalloissa on koirakanta, jossa löytyy eniten sukutaulullisia variaatioita. Yhdysvaltoihin Euroopasta viedyt ja sieltä Eurooppaan tuodut tai jalostuslainatut koirat ovat kuitenkin kuromassa umpeen sukutaulullisen vaihtelun määrää. Kaikista eriytyneimmät sukulinjat jo maantieteellisistäkin syistä löytyvät Uudesta-Seelannista ja Australiasta, tosin keinosiemennysmahdollisuudet ja viennit ovat yhdistäneet nämä linjat maailmanlaajuisesti tunnettuihin sukuihin.

Uudeksi rodun suurmaaksi pentujen määrässä on nousemassa Venäjä. Rodun taival Venäjällä on kuitenkin vielä niin nuorta (ensimmäinen pentue syntyi 2004), että heillä ei vielä ole eriytyneitä omia sukulinjojaan vaan he ovat hankkineet jalostusmateriaalia ympäri maailmaa.

Kaavio 4. Rekisteröintimääriä eri maissa

4.1.4 Yhteenvedo populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Jalostuspohjaa kaventavaa yksittäisten jalostuskoirien liiallista käyttöä ei viime vuosina ole ollut. On kuitenkin huomioitavaa koirien muut keskinäiset sukulaisuussuhteet, jotta jalostusvalintoja voidaan jatkossa tehdä kasvattamatta sukusiitoskerrointa liikaa. Kappaleen 4.1.3 kohdasta ”jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus” käy ilmi, että viime vuosina 15 eniten jälkeläisiä saaneiden urosten ja narttujen kesken on paljon sukulaisuussuhteita. Jalostukseen tulisi käyttää myös näistä valtasuvuista poikkeavia yksilöitä ja etsiä sellaista jalostusmateriaalia ulkomailta, joiden lähisukulaisia ei vielä Suomessa ole.

Welsh corgi cardiganeilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan welsh corgi cardigania kuvataan termeillä valpas, älykäs, varma, rohkea, oppivainen ja työskentelyyn soveltuva. Se ei saa olla arka eikä hyökkäävä. Cardigan on yleensä harkitseva, mutta mikäli toiminta on siitä mielekästä ja palkitsevaa, pitkäkestoisuus toiminnan suorittamiseen voi olla welsh corgi pembrokea intensiivisempää. Vieraita ihmisiä kohtaan cardigan voi olla välinpitämätön olematta kuitenkaan arkaileva tai pelokas.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Rotu ei ole jakautunut eriytyneisiin linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Luonteen ja/tai käyttöominaisuuksien testaaminen ei kuulu welsh corgi cardiganeilla PEVISA-ohjelmaan.

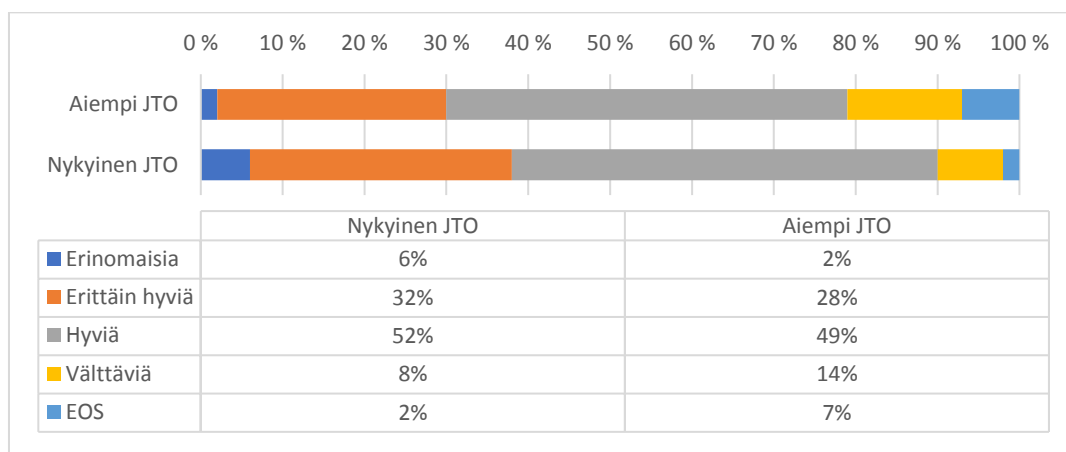
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suomen Welsh Corgi Seura ry otti käyttöön koiranomistajille tarkoitetun terveys- ja käyttäytymiskyselyn 2000-luvun alkupuolella. Vastauksia saatiin tuolloin kuitenkin hyvin niukasti. Sama kysely julkaistiin sähköisenä yhdistyksen internetsivuilla syksyllä 2013. Vuoden 2018 loppuun mennessä kyselyssä oli vastauksia 204 welsh corgi cardiganista. Käyttäytymisessä valittavana oli useita erilaisia arjen termejä, joista koiranomistajat valitsivat sen tai ne ominaisuudet, jotka kuvasivat koiraansa parhaiten.

Taulukko 8. Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä omistajien antamia kuvauksia welsh corgi cardiganeistaan

Termi	Vastauksia	% osuus	Termi	Vastauksia	% osuus
Vilkas	108	48,9	Sosiaalinen	146	66,1
Itsepäinen	96	43,4	Rohkea	116	52,5
Leikkisä	162	73,3	Herkkähaukkuinen	78	35,3
Kuuliainen	98	44,3	Älykäs	159	71,9
Kova (ei muistele ikäviä asioita)	72	32,6	Oppivainen	149	67,4
Pehmeä (muistaa ikävät asiat)	39	17,6	Määräilevä	46	20,8
Rauhallinen	75	33,9	Miellyttävä seuralainen	171	77,4
Luotettava	124	56,1			

Rodun harrastajat kokevat luonteiden hieman parantuneen viimeisimpien vuosien aikana. Aiemmassa jalostuksen tavoiteohjelmassa julkaistun taulukon mukaan 2 % vastaajista koki rodun luonteet erinomaisiksi ja 28 % erittäin hyviksi. Vuoden 2018 lopussa vastaavat luvut olivat nousseet, sillä 6 % vastaajista koki rodun luonteet erinomaisiksi ja 32 % erittäin hyviksi.

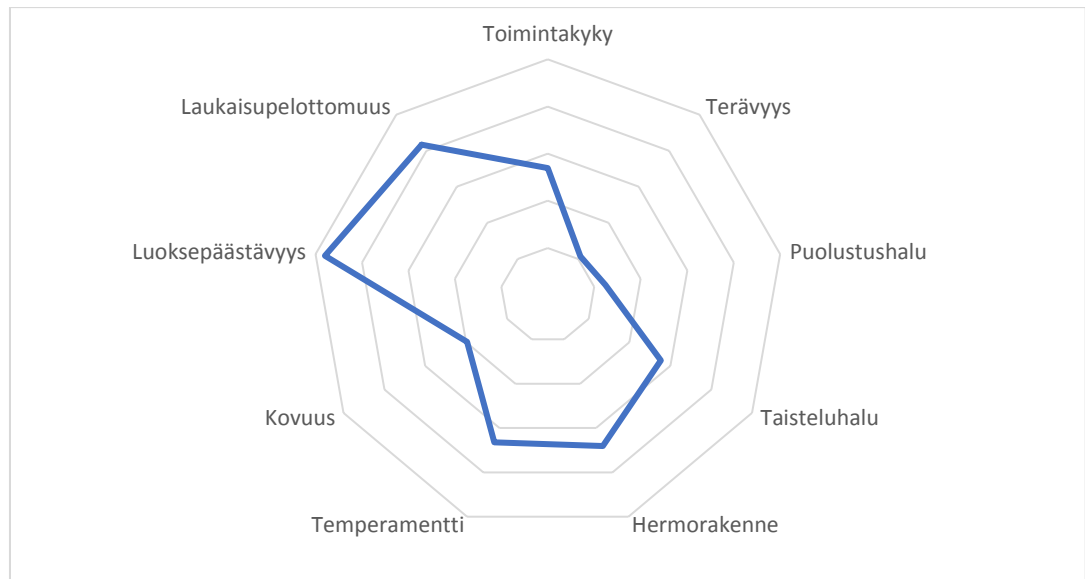
Kaavio 3. Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä vastaajat ottivat kantaa myös yleisesti rodun luonteisiin. Mielipiteiden jakautuminen esitetty kaaviossa.

Yleisimmäksi käyttötarkoitukseksi (62 % vastaajista) welsh corgi cardiganeille ilmoitettiin seura- ja perhekoira:

62 %	täysin seura- ja perhekoira
60 %	aktiivinen lenkkeily
18 %	koirakoulussa käyminen
2 %	tottelevaisuuskoulutus
9 %	TOKO-kilpailut
43 %	koiranäyttelyt satunnaisesti
13 %	koiranäyttelyt aktiivisesti
21 %	agility omaksi huviksi
8 %	agility-kilpailut
12 %	rally-toko
2 %	koiratanssi
7 %	verijalki (mejä)
2 %	pelastuskoiratoiminta
3 %	kaverikoiratoiminta
5 %	paimennus harrastusmielessä

Luonnetesti

Luonnetestin tarkoitus on arvioida koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulos antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille. (lähde: www.kennelliitto.fi). Vuosina 2009–2018 luonnetesteihin on osallistunut 83 welsh corgi cardigania.

Kaavio 4. Yhteenveto vuosina 2009-2018 luonnetestatuista 83 suomalaisesta welsh corgi cardiganista. Kaavion uloin reuna kuvaa aina ominaisuuden suurinta ominaisuutta. Nämä ominaisuudet kuvaavat hieman alhaista toimintakykyä lukuunottamatta hyvin cardiganin ihanneluonnetta.

Luoksepäästävyys oli suurimmalla osalla (65/83) hyväntahtoinen, luoksepäästävä ja avoin. Koirista 16 todettiin luoksepäästäviksi, mutta aavistuksen tai hieman pidättyväisiksi. Yksi testatuista todettiin miellesteleväksi ja vain yksi testatuista oli selvästi pidättyväinen merkinnällä yrittää purra.

Toimintakykyä voisi kuvata rohkeutena toimia oudoissa ja uusissa tilanteissa. Welsh corgi cardiganeilla tulisi olla toimintakykyä, mutta tämän osa-alueen kohdalla hajontaa tuli jonkin verran. Yli puolella (43) se kuitenkin todettiin kohtuulliseksi tai hyväksi. Loput saivat arvosanan pieni tai riittämätön.

Terävyys on koiran taipumusta reagoida aggressiivisesti siihen kohdistuvaan uhkaan. Suurimmalla osalla testatuista cardiganeista (51/83) terävyys todettiin pieneksi. 14 koiraa sai arvion, ettei niillä ole lainkaan terävyyttä. Kohtuullista tai suurta terävyyttä osoitti 18 testattua welsh corgi cardigania. Yhdelläkään testatulla ei ollut jäljelle jääviä hyökkäyshaluja.

Koiran halu puolustaa omaa laumaansa kutsutaan luonnetestitermeillä puolustushaluksi. Testitulosten perusteella on todettava, että cardiganeilla se on yleisimmin joko pieni (37) tai kohtuullinen, hillitty (32). Yksi koira sai maininnan suuresta mutta hillitystä puolustushalusta. Loput 13 todettiin haluttomiksi ja tämä onkin yksi merkittävin muutos edelliseen jalostuksen tavoiteohjelmaan, jossa luonnetestituloksissa (2000-2013, 85 tulosta) vain 5 koiraa todettiin haluttomiksi puolustamaan omaa laumaansa.

Taisteluhalu kuvaa koiran synnynnäistä taipumusta nauttia kehonsa käytöstä saavuttaakseen haluamansa päämäärän. Se ilmenee yleensä leikkimishaluna. Tämä erikoiskoe on osoittanut welsh corgi cardiganien taisteluhaluun olevan pääasiassa kohtuullista (50) tai pientä (25). Taisteluhalultaan suureksi todettiin kaksi koiraa ja riittämättömäksi 6 koiraa. Myös tässä oli eroa vuosina 2000-2013 testattuihin koiriin (85). Tuolloin seitsemän koiraa piti taistelusta saaden arvosanan suuri ja vain kolmen koiran taisteluhalu todettiin riittämättömäksi.

Hermorakenne tarkoittaa koiran paineensietokykyä voimakkaasti stressaavissa tilanteissa. Hyvä hermorakenne auttaa koiraa selviämään vaihtelevissa arjen tilanteissa. Tälle osa-alueelle luonnetestissä on annettu suuri painoarvo. Testatuista 83 cardiganista 75 sai tästä arvosanakseen ”hieman rauhaton” tai ”hermostunein pyrkimysin”. Se tarkoittaa, että koira selviytyy kaikista testin osasuorituksista, mutta siinä on havaittavissa merkkejä rauhattomuudesta ja henkisestä rasittumisesta. Luonnetestituomarit kuvaavat näitä tuloksia usein ”hyviksi arjen hermoiksi”. Hermoiltaan tasapainoisiksi todettiin 4 koiraa (vuosina 2000-2013 9 koiraa). Vähän hermostuneiksi luokiteltiin 4 welsh corgi cardigania.

Temperamentti on koiran käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta ja kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Se tarkoittaa kohtuullisen nopeaa reaktiokykyä ja oikein suuntautunutta huomiointia testitilanteissa. Testatut cardiganit todettiin suurimmaksi osaksi kohtuullisen vilkkaiksi (57). Arvion ”vilkas” sai 20 ja ”erittäin vilkas” 5 koiraa. Vain yksi koirista sai arvosanan häiritsevän vilkas. Asteikon toisessa päässä olevia arvioita välinpitämättömyydestä ja apaattisuudesta ei saanut yksikään testatuista cardiganeista.

Kovuudella tarkoitetaan koiran kykyä unohtaa epämiellyttävät asiat. Testitulosten perusteella cardiganit ovat hieman pehmeitä (68/83). Ne näyttävät selvästi muistavansa epämiellyttävät asiat, mutta pystyvät ohjaajansa tukemana ohittamaan paikan, jossa sitä pelästytettiin. Pehmeäksi testattiin 8 koiraa. Pehmeä koira näyttää selvästi pelästyneensä muistaen ikävät asiat suhteellisen pitkänkin palautumisen jälkeen, vaatien myös ohjaajalta runsaasti houkuttelemista. Kova koira ei muistele ikäviä asioita. Arvosanan ”kohtuullisen kova” sai seitsemän testattua cardigania (vuosina 2000-2013 15 koiraa).

Luonnetestin lopuksi testataan myös laukaisuvarmuus. Koirista vain seitsemän todettiin reagoivan laukauksiin pelokkaasti. Loput 72 olivat joko laukaisuvarmoja tai laukaisukokemattomia. Laukaisukokemattomana pidetään koiraa, joka reagoi ensimmäisiin laukauksiin, mutta kuultuaan useamman laukauksen levottomuus pienenee.

MH-luonnekuvaus

MH-kuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduttain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuina. MH-kuvauksessa on kymmenen eri osiota, joissa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota.

Suomessa MH-kuvaukseen on vuoden 2018 loppuun mennessä osallistunut vasta 7 cardigania. Näistä vain viiden koiran kuvaustulokset ovat käytettävissä, sillä 2 koiran kohdalla luonnekuvaustapahtuma on keskeytynyt ohjaajan aloitteesta. Viiden koiran tuloksen perusteella tarkempia analyysejä on mahdotonta tehdä ja rotujärjestön toiveena olisikin, että corginomistajat veisivät koiriaan MH-kuvaukseen aktiivisemmin.

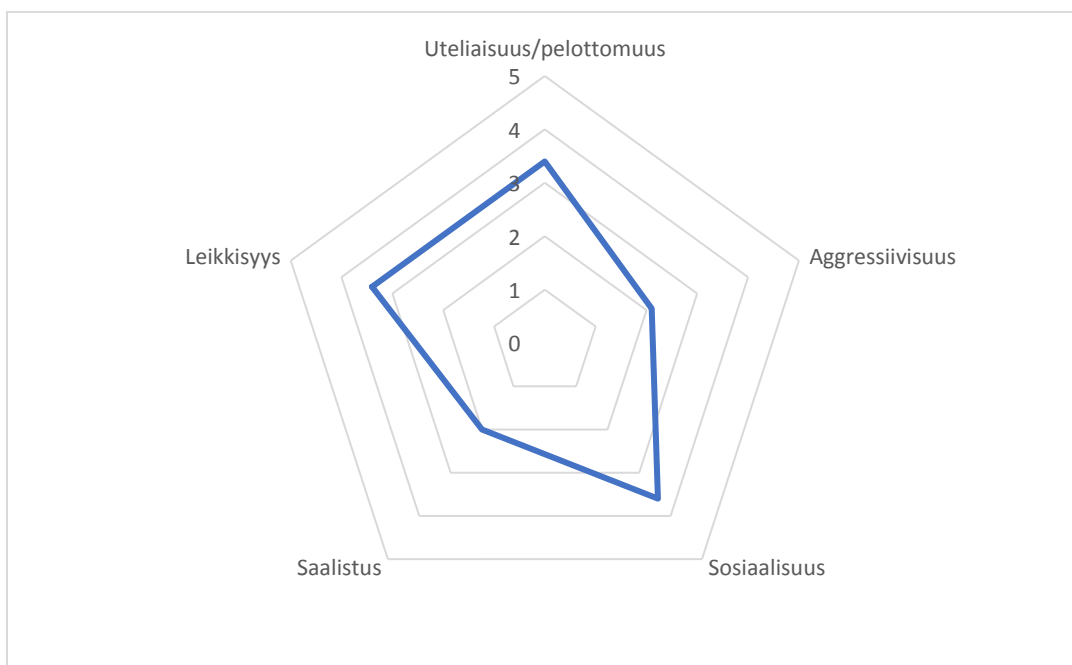
Taulukko 9. MH-kuvauksessa käyneiden welsh corgi cardiganien MH-kuvaukset osa-alueittain

1a	Kontakti, tervehtiminen	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen (5)
1b	Kontakti, yhteistyö	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta (4) Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta (1)
1c	Kontakti, käsittely	Hyväksyy käsittelyn (3) Väistää tai hakee tukea ohjaajasta (1) Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla (1)
2a	Leikki 1, leikkialu	Ei leiki – osoittaa kiinnostusta (2) Ei leiki – ei osoita kiinnostusta (2) Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/ vähenee (1)
2b	Leikki 1, tarttuminen	Ei tartu esineeseen (3) Ei tartu, nuuskii esinettä (1) Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla (1)

2c	Leikki 1, puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen (4) Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan/ Korjailee otetta (1)
3a1	Takaa-ajo 1	Ei aloita (5)
3a2	Takaa-ajo 2	Ei aloita (4) Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista (1)
3b1	Tarttuminen 1	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään (5)
3b2	Tarttuminen 2	Ei kiinnostu saaliista/ Ei juokse perään (4) Ei tartu, nuuskii saalista (1)
4	Aktiviteettitaso	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata (2) Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja (2) Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen (1)
5a	Etäleikki, kiinnostus	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja (3) Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja (2)
5b	Etäleikki, uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (4) Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensin. osassa (1)
5c	Etäleikki, uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo (4) Saapuu linjalle aktiivisen avustajan luo (1)
5d	Etäleikki, leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta (4) Ei leiki - osoittaa kiinnostusta (1)
5e	Etäleikki, yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta (4) On kiinnostunut leikkivästä avustajasta (1)
6a	Yllätys, pelko	Väistää kääntämättä pois katsetaan haalarista (4) Pakenee enintään 5 metriä (1)
6b	Yllätys, puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (5)
6c	Yllätys, uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ Ei mene ajoissa (3) Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa (2)
6d	Yllätys, jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä (1) Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla (1) Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen (1) Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla (1) Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla (1)
6e	Yllätys, jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin (4) Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla (1)
7a	Ääniherkkyys, pelko	Kyykistyy ja pysähtyy (1) Väistää kääntämättä pois katsetaan (2) Pakenee enemmän kuin 5 metriä (2)
7b	Ääniherkkyys, uteliaisuus	Ei mene katsomaan (2) Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja seisoo sen vieressä (2) Menee räminälaitteen luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin (1)
7c	Ääniherkkyys, jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä (3) Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla (2)
7d	Ääniherkkyys, jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan (5)
8a	Aaveet, puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä (2) Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä (2) Osoittaa useita uhkauseleitä (1)
8b	Aaveet, tarkkaavaisuus	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista (3) Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja (2)
8c	Aaveet, pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla (1) On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa (3) Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / Pakenee (1)
8d	Aaveet, uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / Ei mene ajoissa (4) Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa (1)

8e	Aaveet, kontaktinotto aaveeseen	Torjuu kontaktia / Ei mene ajoissa (3) Ottaa itse kontaktia avustajaan (2)
9a	Leikki 2, leikkihalu	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta (3) Ei leiki - osoittaa kiinnostusta (1) Leikkii - aktiivisuus lisääntyy / vähenee (1)
9b	Leikki 2, tarttuminen	Ei tartu esineeseen (4) Ei tartu esineeseen (1)
10	Ampuminen	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön (2) Häiritsevyys lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön (1) Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms, mutta palaa leikkiin/passiivisuuteen (1) Häiriintynyt, pelokas / Yrittää paeta (1)

MH-kuvausten (mentalitetsbeskrivning hund) testien edelläkävijämaassa Ruotsissa osa-alueet on yhdistetty viideksi kokonaisuudeksi. Vuoden 2015 loppuun mennessä Ruotsissa testattujen 46 cardiganin perusteella laadittu seuraavanlainen kaavio:

Kaavio 7. MH-luonnekuvauksen tulokset ruotsalaisilla welsh corgi cardiganeilla

Näyttelyt

Rodunharrastajien keskuudessa yleisin harrastusmuoto on koiranäyttelyt. Niissä luonneominaisuuksia ei kuitenkaan mitata kattavasti ja vertailukelpoisesti. Näyttelyarvosteluihin lisätty käyttäytymisen kuvaus on lähes poikkeuksetta ollut valinnassa ”käsiteltävissä”. Vuonna 2016 welsh corgi cardiganeille kirjattiin 1121 näyttelykäyntiä, näistä kahdessa arvostelussa käyttäytymisen kuvaus oli kohdassa ”väistää”. Vuoden 2017 1304 näyttelykäynnistä kahdessa oli maininta ”väistää”, yhdessä ”pelokas” ja yhdessä ”vihainen”.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Welsh corgi cardiganeilla ei ole merkittäviä luonne- ja käyttöominaisuuksia eri maiden populaatioiden välillä, sillä kaikkialla maailmassa rodun käyttötarkoitus on pääasiassa seura- ja harrastekoiria.

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolesta riippumatta welsh corgi cardiganit tarvitsevat johdonmukaisen kotikasvatuksen. Nuoret welsh corgi cardigan urokset voivat kuitenkin helposti mitellä omistajiensa kärsivällisyyttä pehmeämmiksi ja oppimishaluisemmiksi miellettyjä narttuja enemmän.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut karjan paimentaminen ja kuljetus sekä lauman vartiointi yöaikaan. Koira tarvitsi tehtävänsä sisukkuutta, notkeutta ja tarkkaavaisuutta. Rakenteen oli oltava kunnossa, että koira kesti työn rasituksen.

Corgi paimentaa karjaa haukkumalla ja/tai näykkimällä karjaa takaraajoista ohjaten laumaa haluttuun suuntaan. Matalajalkaisina ne välttävät paremmin nautojen mahdollisia potkuja kuin korkearaajaisemmat koirat.

Rodun alkuperäisessä käyttötarkoituksessa ei koiria tänä päivänä juuri ole. Joitakin yksittäisiä koiria on paimennustehtävissä nautakarjatiloiilla. Myös joitakin lammaspaimenia löytyy, mutta tulee muistaa, että rotu on tarkoitettu nimenomaan nautojen paimennukseen.

Paimennustaipumustestaukset

Rodunharrastajien keskuudessa heränneen kiinnostuksen vuoksi Suomen welsh corgi seura on järjestänyt paimennustaipumustestin nautoilla vuosina 2011 ja 2012. Corgeja on testattu yhteensä 60, joista cardiganeja 33 kpl (kannan koko n. 1100 yksilöä, testattuja n. 3 % kannasta).

Testaajana toimi molemmilla kerroilla ruotsalainen Örjan Skoglund, joka on ollut kehittämässä Ruotsin paimennustaipumustestiä länsigöötanmaanpystykorville. Testillä on pitkät perinteet ja samalla tavalla on koiria testattu siellä jo 90-luvulta alkaen. Corgien testit on tehty samalla menetelmällä ja samalla arviointilomakkeella.

Paimennustaipumustestissä testataan koirien paimennustaipumusta. Testiin osallistuvan koiran ei ole tarvinnut olla kontaktissa paimennettaviin eläimiin, eikä testiä varten ole tarvinnut harjoitella. Testissä ei valita voittajaa, vaan kaikki koirat arvioidaan yksilöinä. Koiria ei myöskään aseteta paremmuusjärjestykseen. Arvostelulomakkeeseen kirjataan ylös koiran toiminta testissä ja testaaja arvioi sen paimennustaipumuksen asteikolla erinomainen - erittäin hyvä - hyvä - välttävä - ei osoita paimennustaipumusta.

Koska corgi on nimenomaan karjapaimen, testissä käytettävät eläimet ovat olleet nuoria nautoja. Koira on saanut suorituksestaan kirjallisen arvostelun ja jokainen koira on edennyt testissä taipumuksiensa mukaisesti. Mikäli koiralla ei ole nähtävissä paimennustaipumusta, sitä ei ole pakotettu tai siltä ei ole vaadittu suorituksia. Jos koira on osoittanut vahvoja taipumuksia, sen testi on viety pidemmälle.

Paimennustaipumusta on osoittanut 27 kpl testatuista, joista erinomaista paimennustaipumusta osoitti n. 11 % (3 kpl) - erittäin hyvää paimennustaipumusta osoitti n. 22 % (6 kpl) - hyvää paimennustaipumusta osoitti 52 % (14 kpl) ja - välttävää paimennustaipumusta osoitti n. 15 % (4 kpl). Taipumustestituloksissa paimennustaipumusta osoittavista koirista 81,5 % haukkui työskennellessään ja yksi (4 %) testatuista koirista näykki.

Paimennustaipumustesteistä saatuja tuloksia ei ole analysoitu, eikä käytetty jalostuksen ohjaukseen vähäisen testausmäärän vuoksi. Testaustilaisuuksien järjestäminen on myös ollut tauolla, sillä tuotantoeläinten riski saada tarttuvia tauteja on vähentänyt vieraillevien koirien pääsyä tiloille paimennustaipumustestauskoituksissa. Suomen Welsh Corgi Seura ry on kuitenkin järjestänyt muutamia paimennuspäiviä kaupallisia, paimennuskoulutuksia tarjoavilla tiloilla ja pyrkinyt tällä tuomaan esille rodun alkuperäisiä ominaisuuksia huomioiden kuitenkin kohde-eläimien hyvinvoinnin ja harjoitustilaisuuksien vastuullisuuden.

Paimennuskokeet

Vuodesta 2012 alkaen welsh corgi cardiganeilla on ollut mahdollisuus osallistua nk. perinteisen paimennustyylin kokeisiin, jotka on tarkoitettu kaikille paimentaville roduille roturyhmistä 1, 2 ja 5 (poislukien bordercolliet ja australiankelpiet). Nämä kokeet perustuvat FCI:n paimennussääntöihin,

jotka edustavat keskieuropalaista paimennustraditiota, jossa lammaslauvoja paimennetaan käytännön töitä jäljittelevillä radoilla.

Paimennuskokeet jakautuvat kolmeen osaan: paimennustaipumustesti, paimennuksen esikoe ja paimennuskokeet. Paimennuskokeissa on kolme tasoluokkaa, joissa edetään saatujen tulosten perusteella. Paimennuskokeet ovat rodunomaisia kokeita ja niistä on mahdollista valioitua.

Suomen welsh corgi seura ry kuuluu Paimennuskollegioon, joka on joka kolmas vuosi valittava elin, joka toimii Suomen Kennelliiton asiantuntijana FCI:n paimennustaipumus- sekä paimennuskoekoesäntö- ja lajiohjeasioissa.

Vuoden 2018 loppuun mennessä yhtään welsh corgi cardigania ei vielä ollut osallistunut paimennuskokeisiin Suomessa.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaassa Iso-Britanniassa welsh corgi cardiganit ovat päätoimisesti seurakoiria, joiden ehdottomasti merkittävin kilpailumuoto on koiranäyttelyt. Rodulle ei ko. maassa ole sopivaa käyttökoetta tai käyttötaipumustestausta. Maatiloilla on kuitenkin vielä koiria, jotka lemmikkitehtävänsä lisäksi pääsevät myös toisinaan niihin töihin, joihin rotu on alun perin kehitetty.

Yhdysvalloissa, Venäjällä ja Keski-Euroopassa welsh corgi cardiganeja nähdään myös paimennuskokeissa ja -kilpailuissa. Kohde-eläiminä ovat pääasiassa lampaat, mutta kokeita on myös naudoille ja ankoille.

Kokeet

Taulukko 10. Eri koe- ja kilpailulajeihin osallistuneet welsh corgi cardiganit vuosina 2009–2018. Suluissa kunkin koemuodon korkeimmassa luokassa hyväksytyn tuloksen saaneet koirat.

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Agility	15 (8)	15 (8)	15 (8)	18 (8)	18 (9)	18 (6)	16 (9)	22 (10)	22 (8)	31 (10)
Rally-Toko	19 (2)	20 (2)	15 (0)	16 (0)	5 (0)	-	-	-	-	-
TOKO	6 (1)	6 (1)	10 (1)	12 (1)	16 (2)	16 (1)	17 (1)	9 (0)	10 (0)	15 (1)
Koiratanssi	-	-	-	1 (0)	-	1(1)	1(1)	1(1)	-	-
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	-	-	-	1 (0)	2 (0)	1 (0)	-	-	-	-
Käyttäytymiskoe (BH)	-	-	-	-	2	0	1	2	0	2
Pelastuskoira- kokeet	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Welsh corgi cardiganeja on mukana Kennelliiton Kaverikoiratoiminnassa runsaasti. Welsh corgeja on raportoitu olevan mukana myös Kennelliiton Lukukoiratoiminnassa ja kuulukoiraoppilaina.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rotujärjestön terveys- ja käyttäytymiskyselyssä esille nousseita ongelmia olivat eroahdistus (11,8%) ja sisäsiisteysongelmat (5,9%). Asioiden ja esineiden tuhoamista oli esiintynyt vajaa viidenneksellä (19%) koirista.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lisääntymiskäyttäytymiseen liittyviä häiriökäyttäytymisiä olivat yliseksuaalisuus (0,9%) ja merkkailu sisätiloissa (2,3%).

Sosiaalinen käyttäytyminen

Taulukko 11. Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä eniten eriasteista ongelmakäyttäytymistä raportoitiin seuraavasti (kokonaisvastausmäärä 208)

	Vastauksia	% osuus kaikista vastaajista
Suhtautuu pelokkaasti ja aristellen vieraita ihmisiä kohtaan (aina 4,4%, usein 5,9% ja joskus 89,7%)	68	30,8
Suhtautuu aggressiivisesti vieraita ihmisiä kohtaan (usein 18,2% ja joskus 81,8%)	11	5,0
On aggressiivinen oman sukupuolen edustajia kohtaan (aina 4,5%, usein 19,3% ja joskus 76,2%)	88	39,8
Käyttäytyy aggressiivisesti toisia koiria kohtaan sukupuoleen katsomatta (aina 1,8%, usein 5,7%, joskus 92,5%)	53	24,0
Vahtii omaa ruokakuppiaan, leluaan, petiään perheenjäseniltä (aina 7,1%, usein 14,3% ja joskus 78,6%)	28	12,7
Vahtii omia esineitään tai makuupaikkaansa muilta koirilta (aina 4,5%, usein 21,4% ja joskus 74,1%)	112	50,7
Sallii hoitotoimenpiteet (kynsien leikkuu, harjaus, pesu) purematta (aina 92,1%, usein 6,9% ja joskus 1,0%. Kolme koiraa ei sallinut koskaan.)	203	91,9
Haraa voimakkaasti vastaan eläinlääkärin hoitotoimenpiteissä (aina 8,1%, usein 5,4% ja joskus 86,5%)	37	16,7

Pelot ja ääniherkkyys

Pelkotiloja nousi esiin käyttäytymiskyselyn perusteella melko paljon. Arkuuden ja pelkotilojen tulkitseminen voi olla hankalaa, sillä niiden aiheuttajana voi olla myös huonot elämäkokemukset ja erilaiset kiputilat.

Taulukko 12. Pelkoihin ja ääniherkyyteen liittyviä vastauksia terveys- ja käyttäytymiskyselystä (kokonaisvastausmäärä 208)

	Vastauksia	% osuus kaikista vastaajista
Käyttäytyy pelokkaasti kuullessaan äkillisiä kovia ääniä kuten pamauksia, rysähdyksiä jne. (aina 9,1%, usein 23,2% ja joskus 67,7%)	99	44,8
Käyttäytyy pelokkaasti vieraissa paikoissa ja uusissa tilanteissa (aina 2,6%, usein 3,8% ja joskus 93,6%)	78	35,3
Säikähdettyään "mörköä" menee kuitenkin katsomaan ja haistamaan kohdetta (aina 59,2%, usein 31,8% ja joskus 9,0%. Kolme koiraa ei mennyt koskaan.)	201	91,0
Kummeksuu liikuntarajoitteisia ihmisiä, pyörätuoleja, kyynärsauvoja jne. (aina 7,4%, usein 14% ja joskus 78,6%)	121	54,8

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä ei ole noussut erityisiä rodulle ominaisia ikään liittyviä käytöshäiriöitä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Welsh corgi cardigan ei näytä kovin helposti kipuaan, joten mahdolliset luusto- ja nivelsairaudet voivat antaa ensimmäiset merkkinsä käytöksen muuttumisena joko apaattiseksi, hermostuneeksi tai jopa aggressiiviseksi.

4.2.7 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Luonteet ovat seurakoirasuuntauksen vuoksi jalostustyön ansiosta hieman pehmenneet ja karjakoiran luonnesärmät hioutuneet. Luonteen pehmeneminen tuo valitettavasti äärimmilleen vietyä arkuutta ja hermostuneisuutta. Se mielletään valitettavan usein rodulle kuuluvaksi pidättyväisyydeksi. Rotumääritelmä ei kuitenkaan termistöltään tunne pidättyväisyyttä, mutta kuvaa kyllä arkuuden hylkäävissä virheissä. Nk. seurakoiramaistuminen ei välttämättä ole huono asia, sillä aiemmin welsh corgit tunnettiin esimerkiksi eläinlääkäreiden keskuudessa häijyinä ja äreinä asiakkaina. Jalostukseen ei tule käyttää koiraa, jolla on huono hermorakenne tai joka on arka tai vihainen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Kirjainyhdistelmä PEVISA tarkoittaa Suomen Kennelliiton hyväksymää perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa. Sillä pyritään pääasiallisesti ennaltaehkäisemään ja/tai vähentämään sellaisia perinnöllisiä vikoja ja sairauksia, jotka heikentävät koiran elämänlaatua. PEVISA-ohjelmassa asetetaan jalostukseen liittyviä lisäehtoja pentueen rekisteröinnille.

Welsh corgi cardiganin PEVISA-ohjelma astui ensimmäisen kerran voimaan voimaan 1.1.2013. Alkuperäistä PEVISA-ohjelmaa on päivitetty kahdesti. Uusimman ja 1.1.2020 – 31.12.2023 voimassa olevan PEVISA-ohjelman mukaan pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvaus- ja kyynärkuvauslausunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto, joka ei ole 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai RD:n astetta 3 sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu mRD, gRD tai PPM, on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa. Kahden D-lonkkaisen yhdistäminen on kiellettyä. Kahden merle värisen yhdistäminen on myös kiellettyä.

Lisäksi rodulle hyväksytään seuraava rotukohtainen erityisehto: nartun pitää astutushetkellä olla vähintään 18 kk ikäinen ja uroksen vähintään 12 kk ikäinen. Ulkomaisilta uroksilta ei vaadita PEVISA-ohjelman mukaisia terveystarkastuksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinvuokojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä. Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja

jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelneste- ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A ei muutoksia

B lähes normaali / rajatapaus

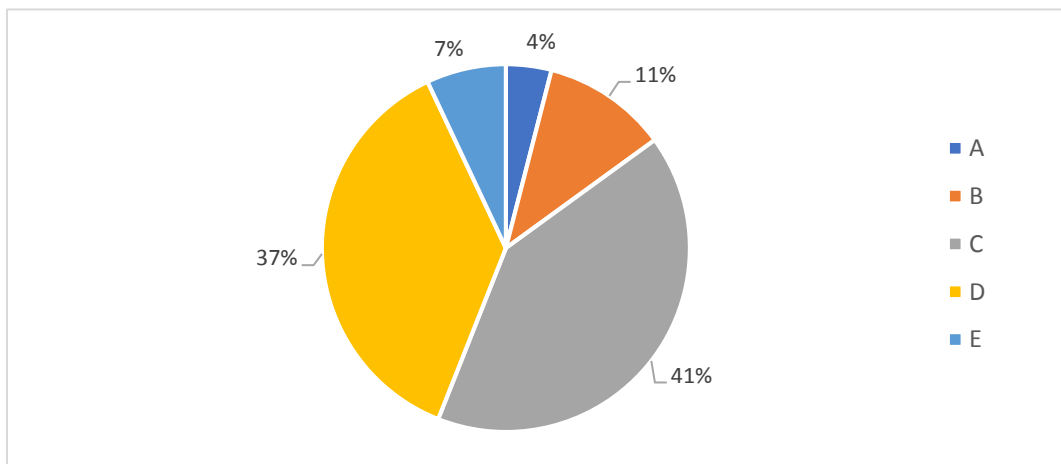
C lievä

D kohtalainen (keskivaikea)

E vaikea

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

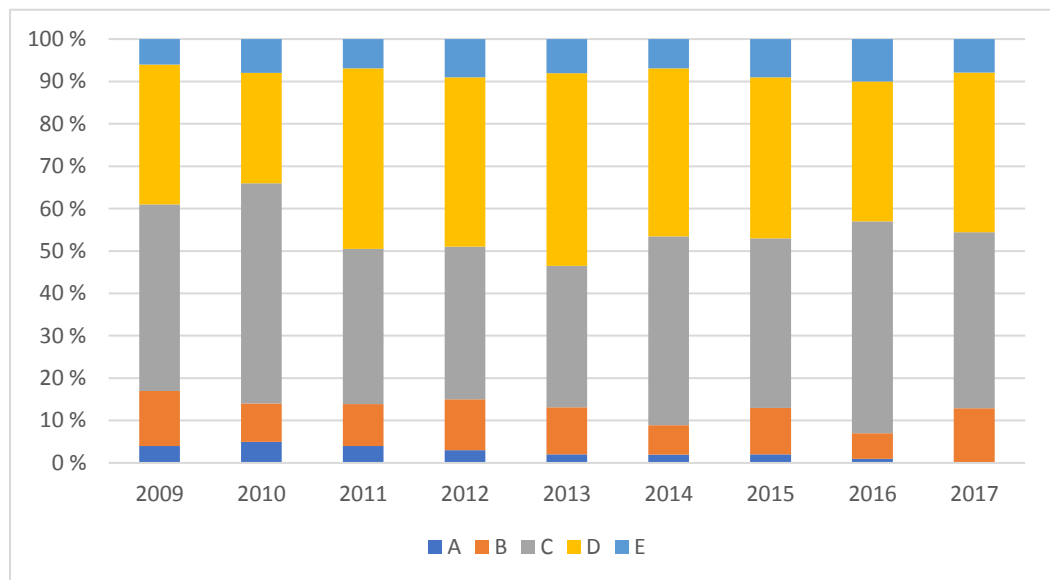
(Lähde: ELT Anu Lappalainen, 2013, www.kennelliitto.fi)

Kaavio 8. Welsh corgi cardiganien lonkkanivellausuntojen jakauma lausuntovuosina 1988 – 2018 (yhteensä 1154 lausuntoa)

Taulukko 13. Vuosina 2009-2017 syntyneiden welsh corgi cardiganien lonkkanivellausunnot

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	A	B	C	D	E
2009	161	34 %	4 %	13 %	44 %	33 %	6 %
2010	194	34 %	5 %	9 %	52 %	26 %	8 %
2011	180	47 %	4 %	10 %	37 %	43 %	7 %
2012	218	41 %	3 %	12 %	36 %	40 %	9 %
2013 (Pevisa- ohjelma alkoi 1.1.2013)	200	44 %	2 %	11 %	33 %	45 %	8 %
2014	267	45 %	2 %	7 %	45 %	40 %	7 %
2015	284	42 %	2 %	11 %	40 %	38 %	9 %
2016	289	38 %	1 %	6 %	50 %	33 %	10 %
2017	354	15 %	0 %	13 %	42 %	38 %	8 %

Kaavio 9. Vuosina 2009-2017 syntyneiden welsh corgi cardiganien lonkkanivellausunnot

Welsh corgi cardiganeilla esiintyy lonkkanivelen kasvuhäiriötä lievistä aina vaikeasta-asteeseen saakka. Suomen Welsh Corgi Seura ry:n terveystarkastukseen on 31.12.2018 mennessä saatu vastauksia 196 welsh corgi cardiganista, joista 118 oli virallisesti lonkkakuvattu.

Taulukko 14. Lonkkanivellausunnot ja lonkkiaan oireilleet koirat terveystarkastus- ja käyttäytymiskyselyn mukaan

	D-E	C	A-B	YHT.
Kuvaustulokset	44	49	25	118
Oireillut lonkkiaan	18	1	0	19
Oireilu-%	40,9	2,0	0,0	16,1

Lievä lonkkanivelen kasvuhäiriö ei yleensä aiheuta koiralle oireita. Vaikeissa lonkkaniveldysplasiatapauksissa oireilun alkamisiät vaihtelivat kyselyn vastausten perusteella 4 kuukaudesta aina yli 10-vuotiaaseen. Lonkkiaan oireileviksi ilmoitettiin myös 4 muuta koiraa, mutta näitä koiria ei oltu virallisesti lonkkakuvattu.

BLUP-indeksi

BLUP-indeksi kuvastaa koiran tasoa suhteessa vertailujoukon eli laskennassa mukana olleiden saman rodun koirien keskitasoon. Kunkin rodun indeksit standardoidaan siten, että kyseisen vertailujoukon keskiarvoksi tulee 100. Eri roduille ja saman rodun eri maissa oleville populaatioille lasketut indeksit eivät ole vertailukelpoisia keskenään, koska kussakin populaatiossa on hieman erilainen keskiarvo sekä erilaiset ympäristövaikutukset.

Yli sadan koira on jalostusarvoltaan rodun keskiarvoa parempi ja alle sadan koira rodun keskiarvoa huonompi. Kun yhdistelmän uroksen ja nartun indeksien keskiarvo on yli 100 (tai summa yli 200), ovat pennut odotusarvoltaan rodun keskitasoa parempia. Kyseinen jalostettava ominaisuus paranee rodussa vähitellen, jos jalostusyhdistelmien indeksit ovat systemaattisesti suurempia kuin 100.

Lähde: www.kennelliitto.fi / Artikkelit "Mikä BLUP Indeksit"

Kasvattajat saivat jalostuspäätöksiensä avuksi loppuvuodesta 2017 KoiraNet-järjestelmään welsh corgi cardiganeille lonkkien BLUP-indeksit. Indeksien todellista vaikutusta rodun lonkkaniveldysplasia-asteen kehittymiselle on vielä varsin aikaista arvioida.

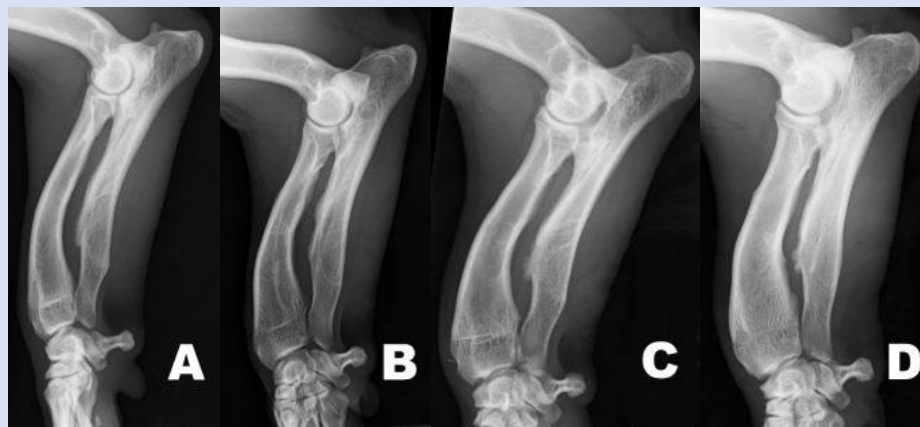
Kyynärnivelen inkongruenssi

Koiran kyynärvarsi koostuu kyynär- ja varttinäluusta, jotka yhdessä olkaluun kanssa muodostavat kyynärnivelen. Varttinä- ja kyynärluu nivELYVÄT ranteen pikkuluiden kanssa. Kondrodystrofisilla koiraroduilla on perinnöllinen luiden kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituuskasvun häiriintymisen jo sikiöaikana, ja näillä roduilla on tyypillisesti lyhyet raajat ja pitkäkö matala runko. Tyyppirotu on mäyräkoira, ja muita tähän ryhmään kuuluvia rotuja ovat mm. kiinanpalatsikoira, basset hound, corgit, länsigöötanmaan pystykorva, skyenterrieri ja havannankoira. Varsin erilaisia rotuja, mutta kaikkia yhdistää sama lyhytjalkaisuuden aiheuttava mutaatio.

Luiden pituuskasvu tapahtuu rustoisten kasvulevyjen kohdalla. Pituuskasvu loppuu, kun kasvulevyt ovat luutuneet kiinni. Kaikilla kondrodystrofisten rotujen koirilla raajojen luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät, mutta toisinaan kyynärluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin ja varttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kyynärluun epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi), kun "liian pitkä" varttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai varttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Joskus varttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan. Joillain koirilla häiriö näkyy tassujen kiertymisenä ulospäin ja ranteiden taipumisena sisäänpäin. Kondrodystrofisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Skyenterrieri-rodussa tehdyssä tutkimuksessa (Lappalainen ym. 2016) osoitettiin, että kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus on yhteydessä ns. pentuontumiseen, joka on rodulla hyvin yleistä; noin kolmasosa pennuista ontuu kasvun aikana ja osa ontuu myös aikuisena. Koirat, joilla havaittiin röntgenkuvissa kohtalainen tai voimakas kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus olivat niitä, jotka ontuivat pentuina tai aikuisina. Tutkimuksessa oli mukana 50 koiraa, joista kaikki aikuisina ontuneet olivat ontuneet myös kasvuiässä. Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli kehittää matalaraajaisille koirille oma kyynärnivelen röntgenseulontaohjelma. Kennelliiton nykyisin käytössä oleva kyynärnivelen kuvausmenetelmä ja nivelen arviointi ei sellaisenaan sovellu matalaraajaisille koirille, koska siinä ei arvioida kyynärnivelen epäyhdenmukaisuutta.

Kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus näkyy parhaiten röntgenkuvassa, jossa niveltä ei ole taivutettu (avautumiskulma 90 astetta tai enemmän). Röntgenkuvassa täytyy näkyä kyynärnivelen lisäksi koko kyynärvarsi. Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INCO – INC3 (Kuva 4), jossa INC 0 on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofisilla roduilla INC1 on vielä "normaali", mutta INC2- ja INC3-kyynärnivelet ovat selvästi epänormaaleja. Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INCO- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- tai INC3-nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INCO:n kanssa (tai INC1:n, jos rodussa ei ole riittävästi INCO-nivelisiä koiria). Eri rotujen tilanne saadaan selville ainoastaan kuvaamalla riittävä määrä koiria, minkä jälkeen voidaan tehdä tarkempia rotukohtaisia jalostussuosituksia.

INC0

INC1

INC2

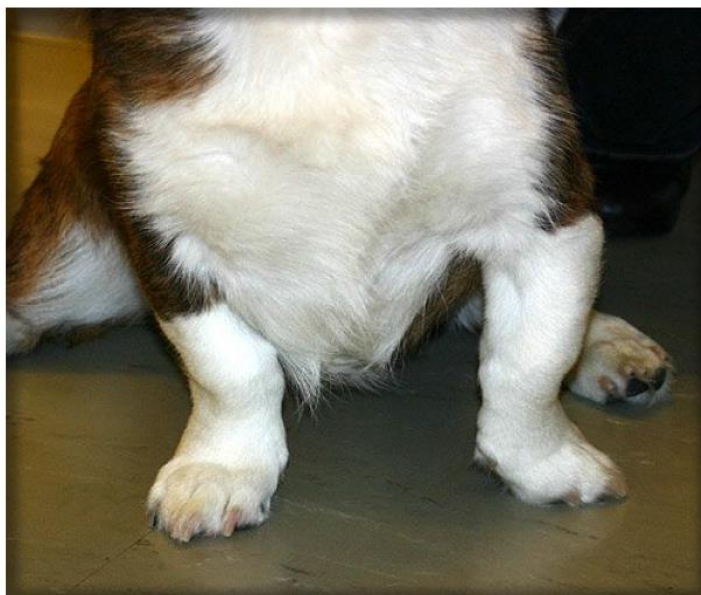
INC3

Kirjallisuus: Lappalainen AK, Hyvärinen, T, Junnila J, Laitinen-Vapaavuori O. Radiographic Evaluation of Elbow Incongruity in Skye Terriers. J Small Anim Pract 2016, 57: 96-99

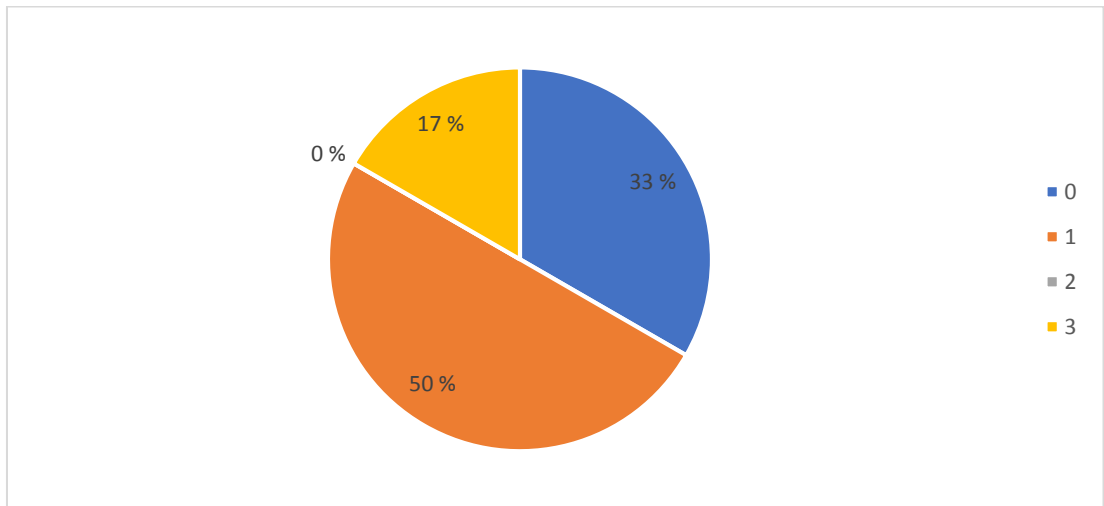
Lainaus: www.incoc.fi

Suomen Welsh Corgi Seura ry:n jalostustoimikunnan teettämän terveystarkastuksen perusteella 196 welsh corgi cardiganista 100 oli virallisesti kyynärkuvattu. Näistä kymmenellä oli ollut ontumiskausia. Näistä puolet oli oireillut noin 6 kuukauden iässä ja puolet 2-6 vuotiaina. Kyseiset koirat olivat toipuneet levolla ja tulehduskipulääkkeillä. Leikkaushoitoa ei näille koirille oltu tarvittu.

Svenska Welsh Corgi Klubbenin vuonna 2017 tekemän terveystarkastuksen mukaan 75 welsh corgi cardigania (17,3 %) oli ontunut alle 12 kk iässä. Näistä 11 koiralle syyksi ilmoitettiin kyynär- ja varttinäluun kasvuongelmat. Vastauksia kyselyssä oli yhteensä 434.

Kuva 4. Kasvuhäiriöinen etujalka, joka piti leikata. Kuvassa myös kyseisen koiran röntgenkuva, jossa näkyy kyynär- ja varttinäluun epätasainen kasvu nivelen sisällä nk. portaana (merkitty nuolella).

Kaavio 10. Epävirallisen INC-lausunnon saaneet welsh corgi cardiganit (Lähde: www.incoc.fi 29.1.2018)

Vuoden 2019 loppuun saakka welsh corgi cardiganit saivat viralliset kyynärnivelen dysplasialausunnot (nk. ED lausunnot). Suomen Kennelliiton hallitus on kuitenkin kokouksessaan 16.8.2018 päättänyt, että 1.1.2020 alkaen kondrodystrofisille roduille ei enää ole tarkoituksenmukaista antaa kyynärniveldysplasialausuntoja, sillä näillä roduilla ensisijainen ongelma on kyynärnivelen inkongruenssi, jota kuvataan INC-asteikolla.

Koska INC-kuvaus on kuitenkin vielä varsin nuorta, on tässä yhteydessä perusteltua esittää taulukkomuodossa myös ED-kuvausten lausuntotulokset vaikkakaan ne eivät välttämättä kerro koko totuutta matalaraajaisen koiran eturaajojen terveydestä.

Taulukko 15. Vuosina 2009-2017 syntyneiden welsh corgi cardiganien ED-tulokset.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	0	1	2	3
2009	161	50	31 %	90 %	2 %	6 %	2 %
2010	194	63	32 %	89 %	8 %	3 %	0 %
2011	180	81	45 %	90 %	9 %	1 %	0 %
2012	218	90	41 %	88 %	11 %	1 %	0 %
2013	200	88	44 %	93 %	5 %	2 %	0 %
2014	267	117	44 %	92 %	7 %	1 %	0 %
2015	284	117	41 %	90 %	6 %	4 %	0 %
2016	289	109	38 %	91 %	6 %	3 %	0 %
2017	354	49	14 %	86 %	12 %	2 %	0 %
Yhteensä	2147	764	36 %	90 %	7 %	2 %	0 %

Suomen Welsh Corgi Seuran teettämän terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella 6 % vastauksen kohteina olleista koirista oli jossain vaiheessa elämänsä oireillut kyynärniveliään. Tässä joukossa oli myös epävirallisesti kyynärniveltuvattuja koiria. Oireilun alkamisiät vaihtelivat 6 kk ja 7-vuoden välillä.

Silmäsairaudet

Suomalaisia welsh corgeja on silmätarkastettu aktiivisesti varsinkin 90-luvun alusta lähtien, jolloin Suomen Welsh Corgi Seura ry asetti pentulistalle pääsyn ehdoksi vanhempien silmätarkastuksen, joka ei saa olla 24 kk vanhempi astutushetkellä. Tutkimusmäärään nähden löydöksiä (HC, RD, PPM, PHTVL/PHPV) on ollut harvakseltaan, mutta silmäsairauksien olemassaoloa ei kuitenkaan voi kieltää.

Taulukko 16. Silmätarkastuslausunnot lausuntovuoden mukaan 2008–2018 (joukossa saattaa olla sama koira useampaan kertaan)

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Tutkittu	145	150	139	112	130	95	97	91	87	92	76
Terveitä	133	133	130	100	122	86	92	84	79	84	74

Taulukko 17. Silmätarkastuslausuntodiagnoosit 2008-2018 (joukossa saattaa olla sama koira useampaan kertaan)

Diagnoosi	Esiintymiä	Koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	1046	768
Distichiasis, todettu	46	38
Ektooppinen cilia, todettu	2	2
Keratiitti, todettu	1	1
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	22	15
Nukleaarinen katarakta, epäilyttävä	1	1
Nukleaarinen katarakta, todettu	1	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	4	3
Punktaatti katarakta, todettu	1	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	3	3
Lasiaisen rappeuma, todettu	4	3
Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen, todettu	1	1
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, diagnoosi avoin	1	1
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	4	3
PPM, iris-iris, todettu	5	4
PPM, iris-kornea, todettu	1	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	10	10
RD, multifokaali, todettu	6	6

Etenevä verkkokalvon surkastuminen (PRA)

Verkkokalvon etenevä surkastuminen (progressive retina atrophy, PRA) on hyvin ikävä, sokeuteen johtava perinnöllinen silmäsairaus. Welsh corgi cardiganeilla yleisimmin tavattu generalisoitunut PRA (gPRA, rod cone dysplasia: rcd3-PRA) sokeuttaa jo ensimmäisten elinvuosien aikana. Se periytyy resessiivisesti ja DNA-testin avulla tunnistetaan gPRA:n suhteen perimältään vapaat, kantajat ja sairaat yksilöt.

Suomessa ensimmäiset DNA-testaukset suoritettiin heti testausmahdollisuuden alettua vuonna 1999. Kasvattajat aloittivat testaukset vanhimmista koiristaan ja näin ollen kokonaisia sukuja voitiin luokitella PRA-vapaiksi. Suomen Welsh Corgi Seura tuki muutamien sukutauluissa merkittävässä määrin esiintyvien iäkkäiden koirien testaamista rahallisesti. Jalostustoimikunta myös opasti testien ottamisessa ja näytteiden lähettämässä. Tämä yhteistyö kantaa hedelmää vieläkin, sillä hyvin merkittävä osa Suomen PRA-vapaista linjoista on juuri noiden yhteistestaamisen ansiota.

Suomen Welsh Corgi Seura otti 2000-luvun alussa kannan, että riskiyhdistelmien (kantaja + testaamaton, testaamaton + testaamaton) tekemistä ei suositeltu. Tämä johti pikkuhiljaa siihen, että käytännössä kaikki yhdistelmät ovat Suomessa viime vuosina syntyneet PRA-vapaista linjoista. Osa testaamisista on kuitenkin tehty ennen Suomen Kennelliiton ohjeistusta virallisista DNA-testauksista, joten testaamisia tulee edelleen varsinkin jalostuskoirille tehdä. DNA-testaus ei kuitenkaan korvaa varsinaisia silmätarkastuksia. Suomessa silmätarkastetuista koirista ei ole havaittu ainoatakaan PRA-tapausta.

Perinnöllinen harmaakaihi, HC

Perinnöllinen harmaakaihi (hereditary cataract, HC) on silmäsairaus, jossa silmän läpinäkyvän linssin valkuaisaineet alkavat saostua ja linssi menettää kirkkautensa. Welsh corgeilla tavattava kaihi on yleensä linssin takapinnan keskellä oleva kolmiomainen samentuma ja se ilmenee molemmissa silmissä. HC ei ole koiralle kivulias, eikä Corgiseuran jalostustoimikunnalle ole raportoitu nopeasti sokeutuneista corgeista. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaihi on rodussamme löytynyt jo ensimmäisellä silmätarkastuskerralla ja näin ollen sairast koirat ovat yleensä jääneet jalostuskäytön ulkopuolelle jo aikaisessa vaiheessa.

Verkkokalvon kasvuhäiriö, RD

Verkkokalvon kasvuhäiriö (retinaalinen dysplasia, RD) on synnynnäinen, molemmissa silmissä oleva muutos lievästä ja vaarattomasta verkkokalvon poimuista aina sokeutta aiheuttaviin kehityshäiriöihin asti. RD luokitellaan kolmeen eri asteeseen: multifokaalinen RD (mRD, aste 1), geograafinen RD (gRD, aste 2) ja totaali RD (tRD, aste 3). Jos koiralla on todettu mRD (aste 1) tai gRD (aste 2), on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa.

Värikalvon kehityshäiriö (PPM)

Iiriksen eli värikalvon kehityshäiriössä (persistoivat pupillamembraanit, PPM) pupilliaukon avautuminen ei ole ollut täydellistä. Värikalvolta lähtee rihmoja joko linssiin, sarveiskalvoon tai toiseen kohtaan värikalvoa. Muutokset ovat yleensä lieviä, eivätkä vaikuta näkökykyyn. Suomessa ei ole todettu vakavia PPM-muutoksia ja diagnoosin saaneita koiria on käytetty harkitusti jalostukseen tutkittujen ja oireettomiksi todettujen yksilöiden kanssa.

Muut silmätarkastuslöydökset

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimmässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammissa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista. Koiria, joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei tulisi käyttää jalostukseen. Welsh corgi cardiganeilla on tavattu yksittäisinä tapauksina muutama eriasteinen PHTVL/PHPV.

Distichiasis / ektooppinen cilium (aiempi yhteisnimi cilia aberrantia) tarkoittaa ylimääräisiä ripsiä, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilium). Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla uivat pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilium ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen. Welsh corgi cardiganeilla todetaan vuosittain muutama distichiasis-löydös, jotka ovat pääosin lieväasteisia.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Korkeuttaan selvästi pidempänä rotuna welsh corgi cardigan on altis erilaisille selkävaivoille. KoiraNet-tietokannan tilastojen mukaan 1990-2018 syntyneillä welsh corgi cardiganeilla selkäsairaus on toiseksi yleisin sairaudesta johtuva kuolinsyy kasvainsairauksien (64 kpl) jälkeen.

Taulukko 18. Welsh corgi cardiganien selkäsairauksiin liittyviä kuolinsyitä KoiraNet-järjestelmässä (KoiraNet 29.1.2018).

	Keski-ikä	Tapauksia
Muu selkäsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	6
Selkäsairaus	9 vuotta 1 kuukautta	14
Spondyloosi, nikamien luusilloittuma, nikamien yhteenluutuminen	11 vuotta 0 kuukautta	2
Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina -oireyhtymä	5 vuotta 4 kuukautta	1
Välilevytyrä, ”mäyräkoirahalvaus”	7 vuotta 7 kuukautta	27
Selkäsairaus yhteensä	8 vuotta 1 kuukautta	50

Suomen welsh corgi seuran teettämän terveystarkastuksen mukaan 196 welsh corgi cardiganista 81 omistajiansa mukaan selkäkuvattu joko virallisesti (22) tai epävirallisesti (59). Selkiään eri tavoin oireilleita koiria oli 19. Lisäksi osittain selkäkuvatuiksi ilmoitettiin 17 koiraa, joista selkiään eri tavoin oireilleita oli neljä. Terveystarkastuksen perusteella yhdeksällä welsh corgi cardiganilla (196 koirasta) todettiin olleen mäyräkoirahalvaus tai halvausoireita, jotka olivat ilmenneet 5-8 vuotiaina. Näistä koirista kaksi oli leikattu ja yksi lopetettu.

Svenska Welsh Corgi Klubben on teettänyt terveystarkastuksen, johon on saatu vastaukset 434 cardiganista. Näistä 27 koiraa (6,2 %) oli oireillut selkiään.

Suomen Kennelliiton antamat selkälausunnot tulivat virallisiksi 1.6.2013. Vuoden 2018 loppuun mennessä virallisia selkälausuntoja oli 164 welsh corgi cardiganilla, joilla erilaisia lausuntoja oli yhteensä 559.

Taulukko 19. Welsh corgi cardiganien viralliset selkälausunnot 2013-2018

Lausunto	kpl
kalkkeutuneet välilevyt	118
nikamien epämuotoisuus	157
selän spondyloosi	119
välimuotoinen lanne-ristinikama	165
Yhteensä	559

Selkärangan välilevytyrä ja välilevyrappeuma

Välilevytyrä on kondrodystrofisille koiraroduille (mm. mäyräkoirat, corgit) yleinen sairaus. Sitä kutsutaan usein myös nimellä mäyräkoirahalvaus. Välilevytyrän syntyta ja sijainti määrittävät oireiden kuvan. Oireilu voi alkaa äkillisesti ja voimakkaasti, jos välilevy tyräytyy äkillisesti ja kovalla voimalla. Kroonistuneissa tapauksissa oireet voivat olla lievempiä ja oireilu satunnaisempaa. Oireiden voimakkuus riippuu siitä, kuinka paljon tyrä painaa selkäydintä. Lievissä tapauksissa kipua tunteva koira voi vetäytyä omiin oloihinsa ja/tai olla haluton hyppäämään, kipeämään portaissa, liikkumaan ja lenkkeilemään. Toisinaan välilevytyrä aiheuttaa voimakasta kipua, jolloin koira voi valittaa ääneen esimerkiksi nostettaessa, seistä selkä köyryssä tai välttää pään liikuttelua. Kipureaktion puuttuminen ei kuitenkaan tarkoita, etteikö koiralla voisi olla välilevytyrä. Koiralla voi olla neurologisia puutoksia, jotka vaihtelevat lievästä horjumisesta aina täydelliseen halvaantumiseen saakka. Ensimmäisiä merkkejä neurologisista ongelmista ovat yleensä asentotuntoreaktion hidastuminen tai pois jääminen. Tämä tarkoittaa sitä, että koira ei käänny heti tassuaan oikein päin, kun tassu käännetään varpaan yläosat alustaa vasten.

Välilevytyrä voidaan epäillä tyypillisten oireiden perusteella. Joskus tavallisissa röntgenkuvissa voidaan välilevytyräkohdassa havaita kalkkeutunutta välilevymateriaalia selkäydinkanavassa tai selvästi kaventunut nikamaväli. Usein tyrää ei kuitenkaan voi erottaa röntgenkuvista, vaan se kannattaa varmistaa magneettikuvauksella, CT-kuvauksella tai varjoainekuvauksella.

Välilevytyrää hoidetaan joko konservatiivisella hoidolla tai leikkaushoidolla. Konservatiivinen hoito pitää sisällään häkkilepoa, tulehduskipulääkkeitä, fysioterapiaa ja esimerkiksi akupunktiota. Lievemmissä tapauksissa konservatiivisella hoidolla on yleensä hyvä hoitovaste. Leikkaushoitoon turvaututaan vakavammissa tapauksissa tai toistuvissa kiputiloissa. Mikäli syväkiputunto puuttuu, on leikkaushoidolla jo kiire, jotta pysyviä vaurioita ei syntyisi. Leikkaushoidossa tyräytynyt välilevyssä imetään pois painamasta selkäydinkanavaa ja kipuoireet paranevat yleensä melkein välittömästi. Neurologisten puutosten paraneminen yleensä kestää kauemmin ja vaatii pidempiaikaista kuntoutusta ja fysioterapiaa. Suurin osa koirista paranee täysin, mutta hermostollisten puutoksien jääminen osalle on mahdollista. Sairaus voi myös uusia.

Taipumus välilevytyrään on osoitettu useissa tutkimuksissa perinnölliseksi (Stigen ym. 1993, Jensen 2000, Lappalainen 2015). Sen periytymismekanismi ei ole tiedossa, mutta on hyvin todennäköistä, että siihen vaikuttaa useita geenejä ympäristön vaikutuksen lisäksi. Kondrodystrofinen aiheuttaa välilevyjen poikkeuksellisen varhaisen rappeutumisen ja altistaa välilevyjen tyräytymiselle. Röntgenkuvista on mahdollista havaita kalkkeutuneet välilevyt.

Kalkkeutuneiden välilevyjen esiintyminen on mäyräkoirilla tehtyjen tutkimusten mukaan myös perinnöllistä, mutta arviot niiden periytymisasteista vaihtelevat. Eräiden tutkimusten mukaan periytymisasteet ovat 0,15- 0,87 välillä (Stigen 1993, Jensen ym. 2000), mutta tuoreimmassa kotimaisessa n. 1550 mäyräkoiraa käsittävässä tutkimuksessa (Lappalainen 2015) periytyvyysasteeksi on saatu 0,53. Periytyvyysastetta pidetään korkeana, kun se on 0,4-0,5 ja alhaisena kun se on alle 0,2. Suuri periytyvyysaste tarkoittaa, että ilmiöön (fenotyyppiin) eli tässä tapauksessa kalkkeutumien määrään perustuvalla jalostamisella voi olla mahdollista saada aikaan etenemistä nopeasti ja saada aikaan mahdollisimman vähän kalkkeumia omaavia koiria ja näin pienentää välilevytyrän riskiä. Mäyräkoirilla tehtyjen tutkimuksien mukaan voidaan varovaisesti päätellä, että vakavia leikkausta vaativia välilevytyriä esiintyy enemmän koirilla, joilla on enemmän kalkkeutumia, vaikka tyräytynyt välilevy ei aina olekaan kalkkeutunut. Suomalaisen tutkimuksen (Lappalainen ym. 2014) mukaan on myös todettu, että koirat, joilla on vähemmän kalkkeumia, oireilevat iäkkäämpinä kuin koirat, joilla kalkkeutumia on enemmän. Myös leikkausta vaativien potilaiden kohdalla tämä näyttäisi siis pitävän paikkansa. Osittain tulosta voi selittää myös se, että kalkkeutumia saattaa kadota iän myötä esimerkiksi oireettoman tyräytymisen seurauksena.

Kondrodystrofisilla koiraroduilla on mutaation aiheuttama raajojen pitkien luiden kasvuhäiriö, minkä johdosta näillä koirilla on tyypillinen pitkänomainen ulkomuoto ja lyhyet ja käyrät raajat. Kondrodystrofia koirarotuja ovat esimerkiksi mäyräkoirat, kiinanpalatsikoira, welsh corgi ja skyenterrieri. Mutaatioon liittyy taipumus selkänikamien välilevyjen varhaiseen rappeutumiseen (intervertebral disc disease, IDD), joka alkaa jo ensimmäisen elinvuoden aikana. Rappeutuneet välilevyt ovat alttiita vaurioille ja seurauksena on mäyräkoirahalvauksena tunnettu välilevytyrä. Sen oireet voivat vaihdella muutaman päivän kestävästä selkäkivuista täydelliseen takajalkojen halvaantumiseen. Jos välilevytyrä on kaularangan alueella, oireina ovat voimakas kaulan alueen kipu ja joskus etu- ja takajalkojen halvausoireet. Tyypillisin sairastumisikä on 4–5 vuotta.

Osalla koirista on oireita vain kerran, mutta toisilla ne uusiutuvat. Usein selkäkipu (esimerkiksi liikkumis- tai hyppämishaluttomuus) edeltävät halvausoireita ja siksi omistajan on syytä suhtautua myös lieviin oireisiin vakavasti. Selkäkipu sekoitetaan usein myös mahakipuihin. Lieviä oireita hoidetaan levolla ja tarvittaessa lepoon yhdistetään kipulääkkeet. Toistuvien tai jatkuvien kipujen ja halvausoireiden suositeltu hoito on leikkaus, jossa selkäydintä painava tyräytynyt välilevy materiaali poistetaan. Mäyräkoirahalvauksen ennuste on useimmiten hyvä, mutta toipuminen vakavasta halvauksesta voi kestää pitkään.

Kondrodystrofisilla roduilla pitkälle rappeutuneet välilevyt voivat kalkkeutua. Kalkkeutumistaipumuksella on perinnöllinen tausta ja kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on yhteys sairastumisriskiin. Koirista, joilla ei ole yhtään kalkkeutunutta välilevyä, vain harvat sairastuvat. Kalkkeutuneet välilevyt näkyvät röntgenkuvissa, mikä mahdollistaa sairauden vastustamisen röntgenseulonnan avulla. Tutkimuksissa on todettu, että välilevyt kalkkeutuvat kahteen ikävuoteen mennessä. Osa kalkkeutumista voi myöhemmin kadota ja siksi röntgenkuvauksen suositeltu ikä on 24–42 kuukautta. Sairauden vähentämiseksi tulisi jalostuksessa suosia koiria, joilla on mahdollisimman vähän kalkkeutuneita välilevyjä.

IDD:stä voi saada lausunnon 24 kuukautta täyttänyt koira.

Arvostelussa käytetty asteikko:

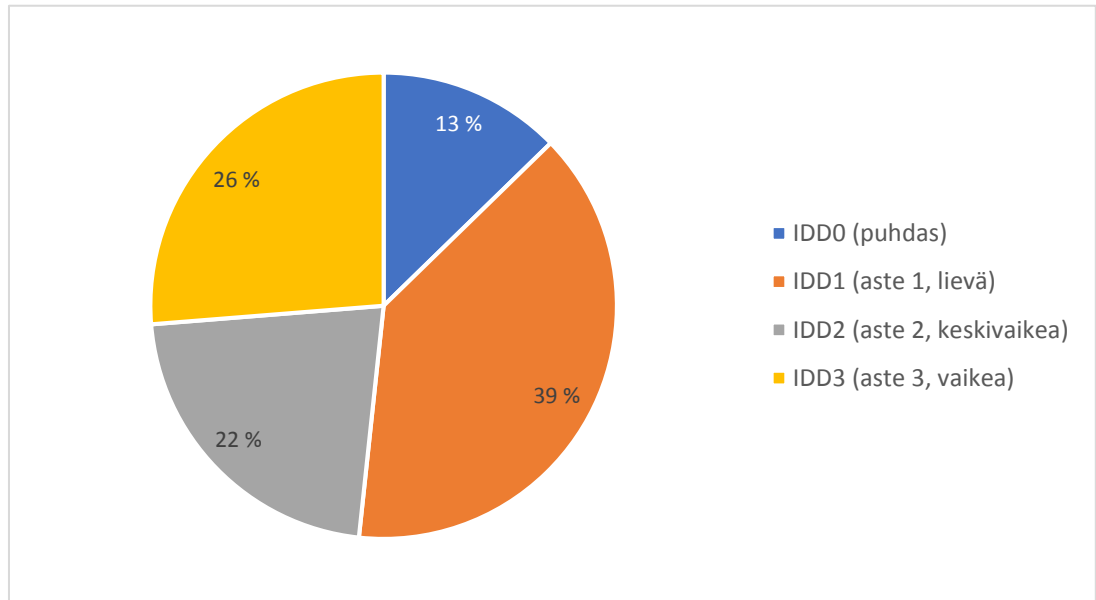
IDD0, puhdas, Ei muutoksia

IDD1, lievä 1–2 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä

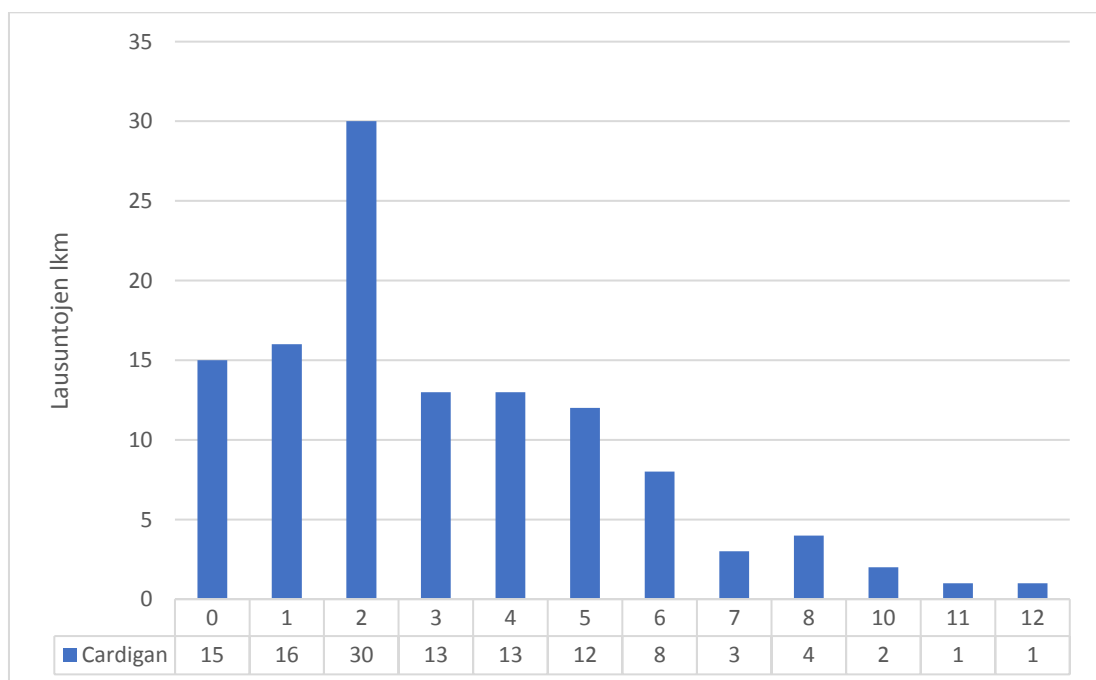
IDD2, keskivaikaa 3–4 osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä

IDD3, vaikea 5 tai enemmän osittain tai kokonaan kalkkeutunutta välilevyä

Lähde: ELT Anu Lappalainen, www.kennelliitto.fi

Kaavio 11. Viralliset IDD-lausunnot (kalkkeutuneet välilevyt) welsh corgi cardiganeilla, 2013-2018, 118 lausuntoa

Kaavio 12. Kalkkeutuneiden välilevyjen määrä (K-luku) welsh corgi cardiganeilla 2013-2018

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä.

Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lannenikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelun perusteet ja kuvaesimerkit eri asteista löydät:

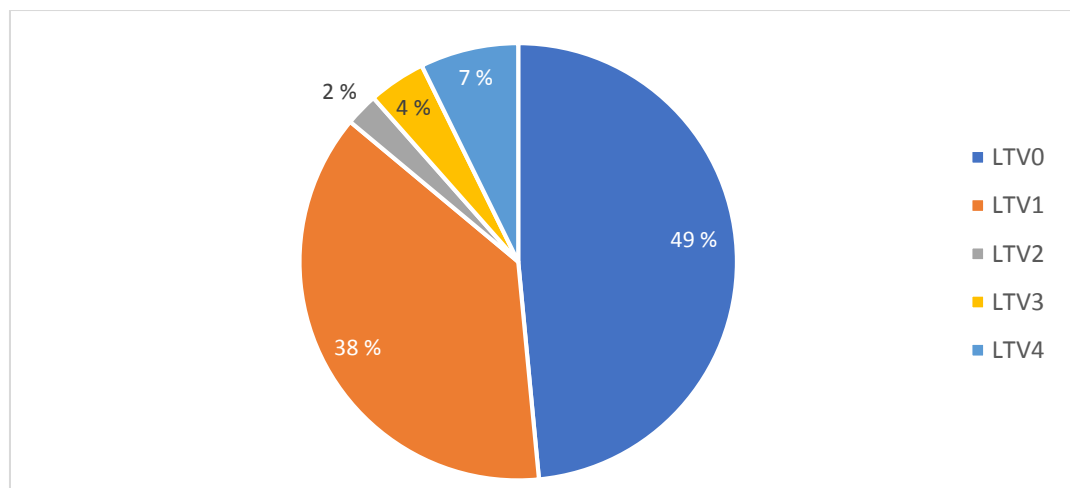
http://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/ltv_arvostelun_perusteet.pdf

Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään LTV4-tuloksen saaneet koirat pois jalostuksesta. Myös oireilevat koirat on syytä jättää pois jalostuksesta. Tuloksen LTV1, LTV2 tai LTV3 saanut, oireeton koira suositellaan yhdistettävän vain normaalin (LTV0) koiran kanssa.

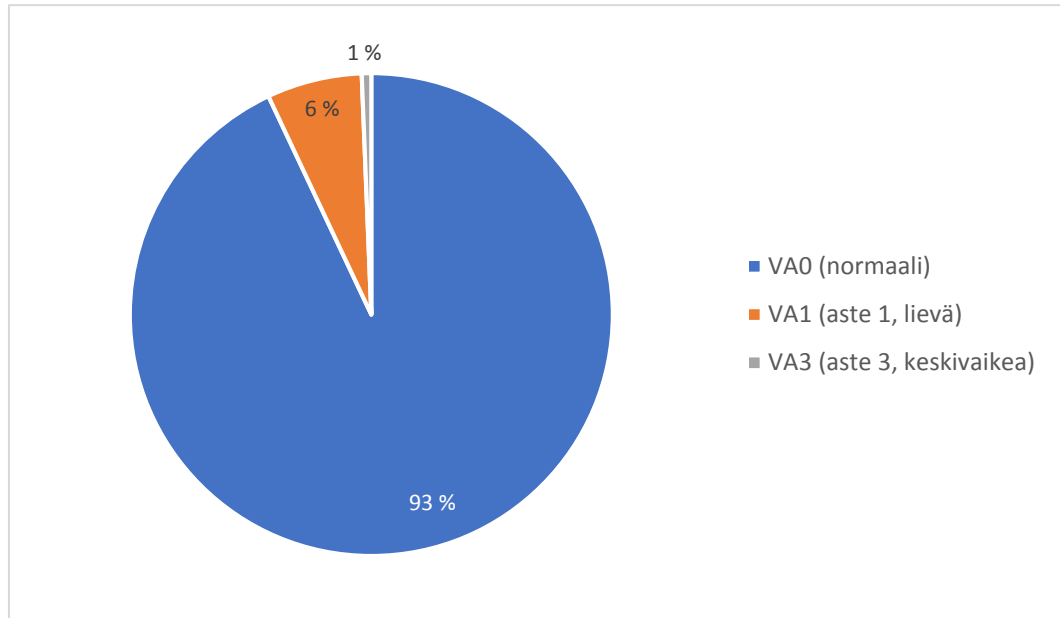
(Lähde: ELT Anu Lappalainen)

Kaavio 13. Viralliset LTV-lausunnot (välimuotoinen lanne-ristinikama) welsh corgi cardiganeilla 2013-2018, 165 lausuntoa

Muut virallisissa selkäläusunnoissa tehdyt löydökset

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira.

Kaavio 14. Viralliset lausunnot nikamien epämuotoisuudesta 2013-2018, 157 lausuntoa

Vuosina 2013-2018 kymmenen (10) welsh corgi cardigania oli saanut lausunnokseen VA1 (aste 1, lievä). Se pitää sisällään 1-2 epämuodostunutta nikamaa. Yksi cardigan oli saanut tuloksen VA2 (aste 2, lievä), joka tarkoittaa 3-4 epämuodostunutta nikamaa.

Degeneratiivinen myelopatia

Tämän etenevän selkäytimen rappeutuman aiheuttaja on tuntematon. Oireet alkavat yleensä takaraajojen etenevinä liikehäiriöinä viidennen ikävuoden jälkeen. Taudin edetessä oireet siirtyvät myös eturaajoihin ja se johtaa lopulta pahenevaan halvaantumiseen. Parannuskeinoa ei ole, mutta oireita voidaan lievittää taudin alkuvaiheessa. Degeneratiiviseen myelopatiaan ei liity kipuoireita. Degeneratiiviselle myelopatialle on olemassa DNA-testi, jolla seulotaan perimältään vapaat, kantajat ja sairastumisriskin omaavat yksilöt. Testitulokset ovat kuitenkin vielä kiistanalaisia, sillä periytymismekanismi on osittain epäselvä ja sairauden ilmeneminen DNA-testituloksesta riippumatta sattumanvaraista.

Yhdysvalloissa Orthopedic Foundation of Animals'n tietokannoissa on 687 welsh corgi cardiganin DNA-testitulos (1974-2018). Tulokset jakautuivat seuraavasti:

Vapaa	48,9 %
Kantaja	35,8 %
Riski sairastua	15,3 %

Suomalaisista koirista testituloksia on vielä varsin vähän.

Muut sairaudet

Rotujärjestön terveystarkastuksessa oli 31.12.2018 mennessä annettu vastaukset 196 welsh corgi cardiganin terveydentilasta. Näistä virsakiteitä todettiin kahdeksalla koiralla ja virtsakiviä kahdella.

Virtsakiviä muodostuu munuaisissa ja virtsateissa esiintyvän saostuman, kidesakan, aiheuttamana. Suoritettujen terveystarkastusten perusteella welsh corgeilla yleisin kivityyppi on struviittikivi (ammoniummagnesiumfosfaatti), joita kutsutaan myös tulehduskiviksi. Ne ovat usein seurausta virtsateiden bakteeritulehduksien tuottamasta ureaasi-entsyymistä, joka nostaa virtsan pH:ta ja

helpottaa kiteytymistä. Virtsakivien oireina ovat erilaiset virtsaamishäiriöt, pidätyskyvyttömyys, verivirtsaisuus ja kivut. Lievissä tapauksissa virtsakiviä hoidetaan ruokavaliolla ja mikäli tämä ei riitä, kivet voidaan poistaa kirurgisesti.

Rodussa on tavattu myös kystinuria tapauksia. Kystinuria on virtsaelinsairaus, jossa kystiini-aminohappo ei imeydy normaalisti takaisin elimistöön ja johtaa kystiinin kertymiseen virtsaan. Kystiinin kiteytyminen johtaa virtsakiteiden ja -kivien muodostumiseen, toistuviin virtsarakon tulehduksiin, verivirtsaisuuteen ja virtsaamisvaikeuksiin. Sairautta esiintyy monella eri koirarodulla ja sille altistavia geenimutaatioita on useita (lähde: www.mydogdna.com). Yhdysvalloissa on keväällä 2019 alkanut projekti, jossa kerätään näytteitä geenitestin kehittämiseksi myös welsh corgi cardiganeille.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 20. Vuosina 1990-2018 syntyneiden welsh corgi cardiganien kuolinsyyt (Koiranet 29.1.2018)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä	%
Hengitystiesairaus	12 vuotta 3 kuukautta	1	0,3
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 7 kuukautta	5	1,4
Iho- ja korvasairaudet	11 vuotta 9 kuukautta	1	0,3
Immunologinen sairaus	6 vuotta 10 kuukautta	5	1,4
Kadonnut	9 vuotta 6 kuukautta	1	0,3
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 0 kuukautta	64	17,8
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 6 kuukautta	5	1,4
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 0 kuukautta	12	3,3
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 4 kuukautta	10	2,8
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	23	6,4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 9 kuukautta	6	1,7
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 11 kuukautta	10	2,8
Selkäsairaus	8 vuotta 1 kuukautta	50	13,9
Silmäsairaus	9 vuotta 1 kuukautta	2	0,6
Sisäeritysrauhasten sairaus	7 vuotta 7 kuukautta	7	1,9
Sydänsairaus	12 vuotta 7 kuukautta	3	0,8
Synnytysvaikeus	3 vuotta 4 kuukautta	4	1,1
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 10 kuukautta	24	6,7
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 10 kuukautta	63	17,5
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 4 kuukautta	18	5,0
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 11 kuukautta	46	12,8
Kaikki yhteensä	9 vuotta 4 kuukautta	360	

Vuosina 1990-2018 on syntynyt yhteensä 4718 cardigania. Lukumäärään on laskettu myös tuontikoirat. Koiranet-järjestelmässä kuolinsyyt on merkattu 360 koiralle (7,6 % ajanjakson koirista).

Yleisin kuolinsyy on vanhuus. Tämän lisäksi vaihtoehto ”kuolinsyytä ei ole ilmoitettu” pitää sisällään 26 yli 10-vuotiaana kuollutta koiraa. Sairauksista yleisin ryhmä on kasvainsairaudet, jossa siinäkin keski-ikä on varsin korkea. Näistä tapauksista 14 on kirjattu nisäkasvaimeksi. Toiseksi yleisin ryhmä on selkäsairaudet, joita on avattu laajemmin kohdassa 4.3.2. Kolmanneksi yleisin kuolinsyyryhmä on luusto- ja nivelsairaudet, joissa keski-ikä on kahta edeltävää sairausryhmää matalampi. Erilaiset tapaturmat nousevat kuolinsyytilastossa esille.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Taulukko 21. Keskimääräiset pentuekoot vuosina 2009-2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pentuekoko	6,3	5,7	5,9	6,2	6,2	6,1	6	6,3	6,8	6,6

Welsh corgi cardiganien pentuekoko on pysytellyt keskimäärin 6 pennussa jo noin kaksi vuosikymmentä.

Astumisvaikeudet

Lisääntymiskäyttäytymisessä ei terveys- ja käyttäytymiskyselyssä tai pentueseurantalomakkeissa ole noussut esiin merkittäviä ongelmia. Astutukset ovat sujuneet joko itsenäisesti tai hieman apua tarviten.

Tiinehtymisvaikeudet

Tiinehtymisvaikeuksia ei ole merkittävässä määrin raportoitu.

Synnytysongelmat

Jalostustoimikunnalle palautuneiden pentueseurantalomakkeiden ja terveys- ja käyttäytymiskyselyn perusteella rodussa esiintyy kuitenkin synnytyso ongelmia ja keisarinleikkausprosentti on melko korkea. Noin kolmasosa jalostustoimikunnalle raportoiduista synnytyksistä on keisarinleikkauksia. Syitä leikkauksille ovat pentueseurantalomakkeiden mukaan polttoheikkous, ahdas lantio, pentujen virheasennot ja suuret pennut.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Welsh corgi cardiganeilla on yleensä erinomainen hoitovietti.

Pentukuolleisuus

Merkittävää, tavanomaisesta poikkeavaa pentukuolleisuutta ei ole raportoitu.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Pentueseurantalomakkeiden mukaan raportoituja synnynnäisiä epämuodostumia ja vikoja ovat olleet:

- kitalakihalkiot
- napatyrät
- vatsa-aukileet
- häntämutkat
- kumpurajalat
- uimaripennut

Uimaripennulla (swimmer pup) tarkoitetaan pentua, joka ei hermoston epänormaalin kehityksen vuoksi kykene kannattelemaan painoaan ja kävelemään. Pennulla on litteä rinta ja sen raajat työntyvät sivuille. Lievissä tapauksissa tilanne voi korjaantua pennun kuntoutuksella, mutta vakavissa tapauksissa kyseessä on hengenvaarallinen tila, koska rintalastan painuminen vähentää keuhkojen kapasiteettia.

Kivesvikaisella uroksella toinen tai molemmat kivekset ovat jääneet laskeutumatta kivespusseihin. Myös uros, jolla ei ole molemmat kivekset yhtä hyvin kehittyneet luokitellaan kivesvikaiseksi. Rotujärjestön terveyskyselyn perusteella 91 uroksesta yhdeksällä oli vain toinen kives ja kahdella koiralla kumpikaan kives ei ollut laskeutunut.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulle on tyypillistä, että kyynärvarret kaartuvat hieman mukaillen rintakehän muotoa. Kondrodystrofia altistaa näiden piirteiden liioitteluun, jolloin liian käyrät ja/tai ulkokierteiset eturaajat sekä liian jäykkä välikämmen (nk. pukinjalka / knuckling over) aiheuttavat niveliin huomattavaa rasitusta ja altistavat nivelvaurioille.

Korkeuttaan pidemmälle, matalaraajaiselle koiralle riittävän pitkä ja tilava rintakehä antaa tukea selkärangalle ja on tarpeen, jotta hengitys- ja verenkiertoelimillä on riittävästi suojaa. Merkittävän lyhyt rintakehä voi olla myös terveysriski.

Rodulla ei esiinny rakenteellisia ongelmia, jotka vaikeuttaisivat luonnollista lisääntymistä.

Welsh corgi cardiganeilla esiintyvään merle-väriin aiheuttavaan geeniin liittyy monia näön ja kuulon vikoja, mikäli koira perii merle-geenin molemmilta vanhemmiltaan. Suomen Kennelliiton hallitus päätti vuonna 2008, että se ei rekisteröi kahden merlevärisen koiran yhdistelmästä syntyviä pentuja. Päätos perustuu eläinsuojelulakiin.

4.3.6 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Welsh corgi cardiganeilla ei ole yleistyneitä, vakavia, kuolemaan johtavia sairauksia. Kondrodystrofien rakenne altistaa kuitenkin selkävaivoille ja saattaa kasvuvaiheessa aiheuttaa ongelmia kyynär- ja varttinäluiden normaalille kasvulle ja kyynärnivelille. Rodussa esiintyy myös lonkkaniveldysplasiaa.

Silmäsairauksista erityisen tarkastelun alla ovat erilaiset kaihimuutokset sekä rodussa aiemmin tuhoisasti levinnyt PRA. Tälle nuorena sokeuttavalle rcd3-PRA:lle on kehitetty DNA-testi, jolla voidaan seuloa geneettisesti vapaat, kantajat ja sairaat toisistaan. Tämän hetken tietämyksen mukaan Suomessa oleva kanta on pääosin PRA-vapaata.

Rodulla on yleensä erinomaiset emäominaisuudet ja astutukset onnistuvat pääosin itsenäisesti tai vain hieman avustaen. Keisarinleikkausprosentti on kuitenkin melko korkea ja noin kolmasosa jalostustoimikunnalle raportoiduista synnytyksistä päättyy joko kokonaan tai osittain sektioon.

Welsh corgi cardiganeilla on esiintynyt rotujärjestön tekemän terveystarkastuksen perusteella (196 vastausta) yksittäisinä tapauksina myös seuraavia vikoja ja sairauksia:

Vika/oire	Vastausta
• kiillelaurioita	9
• allergia	11
• autoimmuunisairauksia	7
• hammaspuutoksia	9
• häntämutka	4
• haimasairaus	7
• munuaissairaus	3
• kilpirauhasen vajaatoiminta	2
• hyvänlaatuisia kasvaimia	7
• pahanlaatuisia kasvaimia	3
• napatyry tai nivustyrä	5
• ihottumaa	5
• herkkämahaisuutta	6
• anaalirauhasongelmia	7
• voimakasta niiskutusta	5
• epilepsia	1

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Welsh corgi cardigan Ryhmä: 1 FCI:n numero: 38 Hyväksytty: FCI 7.2.2017 Kennelliitto 23.5.2017 Alkuperämaa: Iso-Britannia	
KÄYTTÖTARKOITUS:	Paimen- ja seurakoirat. FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 1 lammaskoirat ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat) Alaryhmä 1 lammaskoirat Käyttökoetulosta ei vaadita
YLEISVAIKUTELMA:	Vankka, sitkeä, liikkuvainen ja kestävä. Korkeuteensa nähden pitkärunkoinen. Häntä kettumaisen tuuhea, rungon kanssa samassa linjassa.
TÄRKEITÄ MITTASUhteita:	Kuono- ja kallo-osan pituuksien suhde on 3:5.
KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE:	Valpas, aktiivinen ja älykäs. Varma, ei arka tai hyökkäävä.
PÄÄ:	Pää muodoltaan ja vaikutelmaltaan kettumainen. Kallo: Leveä ja litteä korvien välistä ja kapenee silmiä kohti. Otsa hieman kupera. Otsapenger: Kohtuullinen. Kirsu: Musta, hieman ulkoneva, ei tylppä. Kuono-osa: Kapenee kohtuullisesti kirsua kohti. Leuat / hampaat: Vahvat hampaat. Leikkaava purenta ts. yläetuhampaat peittävät tiiviisti alaeetuhampaat ja ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden. Alaleuka selväpiirteinen ja voimakas, mutta ei esiin työntyvä. Silmät: Keskikokoiset, kirkkaat, ilme ystävällinen ja valpas. Silmät melko kaukana toisistaan, silmäkulmat selvästi erottuvat. Väriltään mieluiten tummat tai karvapeitteen väriin sointuvat, silmäluomien reunat tummat. Ainoastaan blue merle (sinimarmori)-värisillä sallittu vaaleansiniset, siniset tai sinipilkulliset silmät, toinen tai molemmat. Korvat: Pystyt, suurehkot koiran kokoon nähden. Kärjistään hieman pyöristyneet, tyvestä kohtuullisen leveät, n. 8 cm etäisyydellä toisistaan. Korvien kärjet ovat hieman leveämmällä kuin kirsun kärjestä silmien keskikohdan kautta vedetty suora linja. Korvat niin taakse sijoittuneet, että koira voi vetää ne tiiviisti niskaa vasten.
KAULA:	Lihaksikas, hyvin kehittynyt ja kokonaisuuteen nähden sopusuhtainen. Niska liittyy sulavasti viistoihin lapoihin.
RUNKO:	Melko pitkä ja vahva. Selkälinja: Vaakasuora. Lanne: Vyötärö selvästi erottuva. Rintakehä: Selvästi esiin työntyvä eturinta. Kohtuullisen leveä rintakehä on syvä, kylkiluut selvästi kaareutuvat.
HÄNTÄ:	Muistuttaa ketun häntää, selkälinjan jatkeeksi kiinnittynyt ja kohtuullisen pitkä ulottuen maahan tai melkein maahan saakka. Koiran seistessä hännän asento on matala, liikkeessä häntä saa nousta hieman selkälinjaa korkeammalle, mutta ei saa kiertyä selän päälle.

RAAJAT:	Vahva luusto. Raajat lyhyet, mutta maavara on selvä.
ETURAAJAT:	Lavat: Viistot, noin 90 asteen kulmassa olkavarteen nähden; lihaksikkaat. Kyynärpäät: Tiiviisti rungonmyötäiset. Kyynärvarret: Hieman kaartuvat myötäillen rintakehää. Etukäpälät: Hieman ulospäin kääntyneet. Pyöreät, tiiviit, melko suuret. Voimakkaat päkiät.
TAKARAAJAT:	Lyhyet ja vahvat, hyvin kulmautuneet, lihaksikkaat reidet ja sääret. Luusto vankka aina käpäliin saakka. Välijalat: Koiran seistessä sekä sivulta että takaa katsottuna pystysuorat. Takakäpälät: Kuten etukäpälät, mutta eivät käännä ulospäin.
LIIKKEET:	Vapaat ja tarmokkaat. Kyynärpäät tiiviit, vapaasti liikkuvat, eivät löysät. Eturaajojen askel on pitkä mutta ei liian korkea, eturaajat liikkuvat hyvässä rytmissä voimakkaasti työntävien takaraajojen kanssa.
KARVAPEITE:	Karva: Lyhyttä tai keskipitkää, kovaa ja säänkestävää, mieluiten suoraa. Tiheä pohjavilla.
VÄRI:	Sallitut värit: sinimarmoroitu (blue merle), juovikas, punainen, soopeli ja kolmivärinen joko juovikkain tai punaruskein merkein. Kaikissa väreissä voi esiintyä tyypilliset valkoiset merkit päässä, kaulassa, rinnassa, rungon alapuolella, raajoissa, käpälissä ja hännänpäässä. Valkoinen ei saisi olla vallitseva väri rungossa tai päässä, silmänympärykset eivät koskaan saa olla valkoiset. Kirsun ja silmäluomien reunojen tulee olla mustat. Maksanväri ja laimentuneet (dilute) värit ovat erittäin ei-toivottuja.
KOKO JA PAINO:	Ihannesäkäkorkeus: 30 cm. Painon tulee olla suhteessa kokoon. Sopusuhtaisuus on tärkeintä.
VIRHEET:	Kaikki poikkeamat edellä mainituista on luettava virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin sekä kykyyn toimia perinteisessä käyttötarkoituksessa.
HYLKÄÄVÄT VIRHEET:	Vihaisuus tai liiallinen arkuus Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
HUOM.	Uroksilla on oltava kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin. Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Welsh corgien cardiganien rotumääritelmää muutettiin vuonna 2016. Tuolloin tarkennettiin lähinnä kuvausta väriykestä. Aiempi rotumääritelmä kuvasi valkoisen määrää vain, että se ei saa olla vallitseva, mutta se ei määritellyt tarkemmin miten valkoisen tuli asettua. Uusi rotumääritelmä mainitsee, ettei valkoinen saa olla vallitsevaa rungossa tai päässä, eikä valkoinen saa ympäröidä silmää tai silmiä. Myös muutama rodulle harvinainen, mutta mahdollinen väriy (esim. nk. maksanruskea) on kirjattu ei-toivotuiksi ominaisuuksiksi.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Näyttelytulosten perusteella voidaan suomalaisia welsh corgi cardiganeja pitää ulkonäöltään erinomaisina. Yli 50% kunakin vuonna syntyneistä jää kuitenkin ilman laatuarvostelupalkintoa, joten arvio rodun ulkonäöllisestä laadusta perustuu luonnollisesti vain siihen osaan kantaa, joka on näyttelyissä käynyt.

Taulukko 22. Näyttelykäynnit vuosina 2013–2018 syntyneet koirat ja niiden korkeimmat laatuarvostelupalkinnot.

Vuosi	Pentuja	Näyttelyssä käyneitä	Näyttelyssä käyneitä %	Eri	Eri %	EH	EH %	H	H %	T	T %	EVA	EVA %	HYL	HYL %
2009	160	71	44 %	51	32 %	12	8 %	7	4 %	1	1 %	0	0 %	0	0 %
2010	191	82	43 %	60	31 %	14	7 %	5	3 %	0	0 %	1	1 %	2	1 %
2011	178	92	52 %	63	35 %	17	10 %	10	6 %	1	1 %	1	1 %	0	0 %
2012	216	87	40 %	75	35 %	11	5 %	0	0 %	1	0 %	0	0 %	0	0 %
2013	183	78	43 %	56	31 %	20	11 %	2	1 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
2014	257	110	43 %	76	30 %	28	11 %	5	2 %	1	0 %	0	0 %	0	0 %
2015	273	84	31 %	58	21 %	20	7 %	5	2 %	1	0 %	0	0 %	0	0 %
2016	279	83	30 %	66	24 %	13	5 %	2	1 %	1	0 %	0	0 %	1	0 %
2017	337	96	28 %	69	20 %	24	7 %	3	1 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %
2018	306	12	4 %	6	2 %	4	1 %	0	0 %	2	1 %	0	0 %	0	0 %

Taulukko 23. Kaikki welsh corgi cardiganien laatuarvostelut 2013-2018 (% tuloksista ja tulosten lukumäärä)

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	61% (1153 tulosta)	32% (611 tulosta)	0% (2 tulosta)	1% (11 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (6 tulosta)	1899 tulosta
Nuorten luokka	63% (681 tulosta)	30% (327 tulosta)	0% (5 tulosta)	1% (6 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (2 tulosta)	1078 tulosta
Avoin luokka	60% (1181 tulosta)	32% (626 tulosta)	0% (3 tulosta)	1% (13 tulosta)	0% (7 tulosta)	0% (4 tulosta)	1973 tulosta
Valioluokka	92% (1116 tulosta)	8% (95 tulosta)	0% (4 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (3 tulosta)	0% (1 tulosta)	1219 tulosta
Veteraaniluokka	88% (678 tulosta)	11% (83 tulosta)	1% (10 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	773 tulosta
Yhteensä	69% (4809 tulosta)	25% (1742 tulosta)	5% (329 tulosta)	0% (30 tulosta)	0% (19 tulosta)	0% (13 tulosta)	6942 tulosta

Rodun koirien jalostustarkastukset

Welsh corgi cardiganeille ei ole olemassa erillistä ulkomuodon jalostustarkastusta.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Welsh corgi cardiganin rakenne ja tyyppi mahdollistavat käytön myös sen alkuperäisessä työssä karjakoirana. Kasvattajien tulee kuitenkin koko ajan huomioida jalostusvalinnoissaan ja ulkomuototuomareiden arvostellessaan, että anatomia pysyy liioittelemattomana ja tasapainoisena, jotta koira voisi liikkua tehokkaasti ja kestävästi.

4.4.4 Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rodunomainen etuosa on hieman lyyramainen, mutta eturaajat eivät saa olla liioitellun vääntyneet. Olkavarren tulisi olla lähes yhtä pitkä lavan kanssa. Rodussa esiintyy niukkoja etukulmauksia ja liian lyhyitä olkavarsia, jotka heikentävät etuosan kestävyyttä.

Welsh corgi cardigan on korkeuttaan pidempi, mutta pituus ei saa muodostua selkää kuormittavasta lanneosasta vaan pitkästä selkää tukevasta rintakehästä ja rintalastan tulee myös olla pitkä.

Vaikka welsh corgi cardiganit ovat voimakkaita koiria, eivät ne saa vaikuttaa raskailta tai

kömpelöiltä. Koiralla tulee olla selvä maavara. Se ei kuitenkaan saa vaikuttaa ilmavalta, sillä se on yleensä seurausta puutteellisesta rintakehän syvyydestä, ei niinkään raajojen pituudesta.

Cardiganit kehittyvät aikuisiksi hitaasti niin henkisesti kuin fyysisestikin. Nuorten koirien massakkuutta ja nopeasti valmiiksi kehittymistä ei tule ihannoida.

Väritys on koiralle yleensä merkityksetön, kosmeettinen asia. Rodussa esiintyy kuitenkin merleväritystä, joten kasvattajien tulee huomioida muutama asia. Suomen kennelliiton koirarekisteriohje kieltää kahden merlevärisen koiran parittamisen keskenään, sillä homotsygooteilla merleillä esiintyy vakavia kuulovaurioita ja eriaisteisia silmien kehityshäiriöitä, jotka voivat johtaa jopa täydelliseen sokeuteen. Suomen Welsh Corgi Seura ry:n vahva suositus on, että merlevärisen koiran paritetaan vain kolmivärisen (tricolour tai tricolour brindle merkein) kanssa. Tällä päästään parhaiten siihen lopputulokseen, että pennuista merleväriset erottuvat ja näin ollen niiden jatkojalostuksessa väritys voidaan huomioida. Myös näiden kolmiväriset sisarukset tulee tutkia tarkoin, sillä merleys voi näkyä vain pienenä harmaana laikuna jossain kohdassa runkoväritystä ja koiraa voi näyttää silmämääräisesti tricolourilta.

Merleväriin lisäksi toinen värityksessä huomioitava asia on valkoisten merkkien laajuuden lisääntyminen.

Koirilla esiintyy myös värigeenejä, jotka aiheuttavat ns. toissijaista eli sekundääristä synnynnäistä kuuroutta. Merkittävimpiä näistä geeneistä ovat valkoläiskäisyttä ja valkoisuutta aiheuttavat piepaldismi (sp)- ja white spotting –geeni (sw) sekä marmorointiväriä aiheuttava merle –värigeeni. Näiden geenien vaikutus väreihin heijastaa niiden merkitystä melanosyyttien eli ihon pigmenttiä tuottavien solujen ylläpitoon.

Melanosyyttien merkitystä sisäkorvan kehityksessä ei vielä kokonaan ymmärretä, mutta melanosyyttien on havaittu ylläpitävän sisäkorvan käytävään endolymfanestettä tuottavaa stria vascularis- verkostoa. Jos ko. verisuonisto ei kehity normaalisti melanosyyttien puuttuessa, ei korvassa ole endolymfaa eikä synny kuuloaistimukselle välttämätöntä värähtelyä. Sisäkorvan rakenteet usein myös surkastuvat ja kuulo on pysyvästi vaurioitunut ja usein seurauksena on molemmissa tai kummassakin korvassa täydellinen ns. sekundäärinen kuurous. On myös mahdollista, että melanosyytteihin vaikuttavat molekyylit vaikuttavat myös muuhun hermostopienaan, jolloin kuurous voi johtua myös kuuloelimeen liittyvien hermostopienasta lähtöisin olevien ns. stato-akustisten hermopäätteiden puutteellisesta erilaistumisesta.

Lähde: Kuurouden tausta koirilla, dos Kirsi Sainio, www.kennelliitto.fi

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta on linjannut, että kuuroja tai toispuoleisesti kuulevia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Myös toispuoleinen kuurous voi aiheuttaa koiralle hyvinvointiongelmia, jos koiraa ei esimerkiksi pysty paikantamaan kuulemaansa ääntä. Toispuoleisen kuurouden havaitseminen ilman neurologisia tutkimuksia voi kuitenkin olla vaikeaa. Suomen Welsh Corgi Seura ry suosittelee, että koiria, joilla valkoinen on vallitseva väritys etenkin päässä, käytettäisiin vain hyvin harkiten jalostukseen.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

1.1.2015 - 31.12.2019

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

1.1.2009 - 31.12.2012

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Kahden seuraavan sivun taulukossa on kaksikymmentä vuosina 2009-2018 eniten jälkeläisiä saanutta urosta ja narttua sekä yhteenveto niiden jälkeläisten saamista terveystuloksista.

Tarkastelujakson aikana syntyneistä jalostukseen oli käytetty yhteensä 171 urosta ja 258 narttua. Kahdenkymmenen käytetyimmän joukosta muotovalioita oli uroksista 12 ja nartuista kuusi.

Uroksen / nartun nimen perässä ovat sen omat viralliset tutkimustulokset seuraavassa järjestyksessä: lonkat / kyynärnivelet / silmät. Silmätarkastuslausunto on merkinnällä T, mikäli siinä ei ole ollut huomauttamista ja merkinnällä H, mikäli siinä on ollut huomauttamista. Mikäli terveystutkimusta ei ole, merkintä on ko. välissä viivat (--). Viimeisenä tiedoissa on näyttelytulos (valionarvo tai korkein näyttelypalkinto) ja mahdollisen tuontikoiran kotimaa. Taulukkoon merkitty lonkkanivelindeksi (ja arvosteluvarmuus) on ajalta tammikuu 2019. Taulukon tiedot on haettu päiväyksellä 14.2.2019.

Taulukko 24. Vuosina 2009-2018 eniten jalostukseen käytetyt welsh corgi cardigan urokset (Lonkkaindeksi tammikuun 2019 laskennan mukaisena)

#	Uros	S.vuosi	Lonkka indeksi	Tilastointiaikana		Toisessa polvessa		Lonkat						Silmät	
				Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	Tutkittu %	A %	B %	C %	D %	E %	Tutkittu %	Terve
1	EBULLITION GAUCHO DD/00/T/CIB (PL)	2006	74 (79%)	9	56	15	80	39	5	0	9	55	32	36	100
2	REGION'S ONLINE GAME CC/00/T/MVA	2010	102 (74%)	6	51	6	39	24	0	0	64	36	0	20	100
3	JELTSON'S CIMBA DC/00/T/MVA	2011	83 (76%)	8	48	4	19	31	0	8	31	38	23	23	100
4	TRAFOX JACK DANIEL'S CC/00/T/VARASERT	2012	108 (77%)	6	45	8	53	42	0	0	71	29	0	27	100
5	CARDIGARDEN'S KIMBALL CC/00/T/SERT (NO)	2013	99 (74%)	6	45	6	36	38	0	0	59	29	12	27	100
6	TAIGATÄHDEN CAESAR CASANOVA DC/00/T/MVA	2013	88 (72%)	7	41	5	30	20	0	0	38	50	12	15	100
7	LISTE LINE DOUBLE O SEVEN DD/11/T/SA (SE)	2012	110 (69%)	5	38	5	23	26	25	25	12	38	0	16	100
8	DUNES NOT ALL TREASURE IS SILVER AND GOLD AA/00/T/CIB (USA)	2010	118 (80%)	6	37	25	158	61	9	22	30	35	4	37	93
9	CHEYSULI'S TRI TO REMEMBER BB/00/T/CIB (USA)	2008	116 (80%)	6	37	29	158	56	5	27	59	9	0	50	100
10	BIG-WOOD'S GRYMUS GRANLUND BB/00/T/CIB	2011	114 (75%)	5	35	3	21	34	0	8	42	42	8	31	82
11	FILOFANY EX-ACTLY ON TIME BB/00/H/MVA (PL)	2009	102 (72%)	6	34	4	21	29	0	10	30	60	0	24	75
12	IMAGO'S SMILING APOLLO CC/00/T/VARASERT	2007	101 (75%)	4	34	4	25	41	0	21	29	36	14	26	100
13	MYTHMAKERS WILHELM TELL CC/00/T/MVA	2013	98 (72%)	5	33	2	8	21	0	0	57	43	0	18	83
14	PIRTEK LA CAMICIA NERO DD/00/T/MVA	2007	94 (70%)	7	32	2	13	19	0	0	67	33	0	22	86
15	ORSO FOR GEESTLAND AA/00/H/MVA (IT)	2007	117 (74%)	4	32	16	86	38	0	8	42	42	8	41	85
16	PIRTEK EGIDA DANTALIAN DD/00/T/SERT	2007	78 (74%)	6	31	16	100	26	0	0	22	56	22	26	100
17	BIG-WOOD'S MY WOODCHUCK CC/00/T/SERT	2007	91 (78%)	4	30	9	56	48	0	0	56	44	0	30	90
18	HANDSKES GAME OF THRONES BB/00/T/ERI	2013	118 (72%)	4	30	2	10	26	0	0	83	17	0	13	75
19	NEWCARD'S POWER IN BLACK --/--/T/MVA	2007	82 (71%)	4	29	7	39	41	0	0	33	50	17	34	100
20	CREE ZLOTE PSIAKI DD/00/T/EH (PL)	2013	104 (71%)	5	29	3	26	41	0	25	17	33	25	24	86

Taulukko 25. Vuosina 2009-2018 eniten jalostukseen käytetyt welsh corgi cardigan nartut (Lonkkaindeksi tammikuun 2019 laskennan mukaisena)

			Lonkka indeksi	Tilastointiaikana		Toisessa polvessa		Lonkat							Silmät	
#	Narttu	S.vuosi		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	Tutkittu %	A %	B %	C %	D %	E %	Tutkittu %	Terve	
1	KETRÄNORON GIFT FOR MIISA CC/00/T/SERT	2008	87 (76%)	5	37	9	52	41	0	0	20	67	13	43	88	
2	HONEYSILK ONESWEET MERRY CC/00/T/VARASERT	2007	98 (72%)	4	26	14	65	23	17	0	50	17	17	31	88	
3	NICKNAME'S CASTANEYE CC/00/T/SERT (SE)	2010	100 (70%)	3	24	7	51	33	0	0	75	25	0	33	88	
4	REGION'S LUCKY POEM BB/00/T/MVA	2007	102 (75%)	3	23	14	85	39	11	22	22	22	22	30	86	
5	HANDSKES DIVINE TREASURE BB/00/T/ERI	2012	111 (74%)	3	22	0	0	80	8	17	50	17	8	23	100	
6	IMAGO'S MORNING GLORY BC/01/T/VARASERT	2010	113 (75%)	3	22	5	34	59	0	15	38	46	0	45	90	
7	GEESTLAND'S CLOUDY DAY CD/00/T/MVA	2009	96 (74%)	3	22	7	59	45	0	30	0	30	40	41	89	
8	CARDAX SANDRINA BB/00/T/SERT (SE)	2010	119 (70%)	3	22	4	28	41	0	0	89	11	0	36	100	
9	BERYLLOS I LOVE MY WAY CC/00/T/CIB	2012	100 (72%)	3	21	2	7	33	0	29	14	57	0	24	80	
10	BERYLLOS KEEP IN GEESTLAND AB/00/T/MVA	2011	106 (68%)	3	21	2	17	29	0	17	33	50	0	19	75	
11	MYTHMAKERS UNDERCOVER BB/00/T/SA	2012	102 (72%)	3	20	1	6	40	0	0	25	62	12	20	100	
12	KETRÄNORON VELVET SCOTER DD/00/T/VARASERT	2010	88 (72%)	3	20	6	31	40	0	0	25	50	25	50	90	
13	TAIGATÄHDEN ANASTACIA DD/00/T/VARASERT	2011	90 (71%)	3	20	4	26	25	0	20	40	40	0	30	83	
14	KETRÄNORON LUMIKKI DD/00/T/SERT	2012	80 (71%)	3	20	2	7	25	0	0	60	20	20	20	50	
15	IMAGO'S HAREM ROSE AB/00/T/MVA	2007	108 (66%)	2	20	8	46	20	0	25	75	0	0	15	67	
16	MYTHMAKERS POCAHONTAS DD/00/T/SERT	2009	101 (74%)	3	19	5	33	47	11	22	44	22	0	42	88	
17	REGION'S ONLINE FUTURE DD/00/T/SERT	2010	96 (73%)	2	19	8	57	37	14	14	14	43	14	26	100	
18	HONEYSILK HAPPY ISELLAN DC/00/T/HYL	2010	89 (71%)	3	19	3	21	26	0	0	20	60	20	21	100	
19	FRENDLAIN'S FANNY DD/00/T/ERI	2012	92 (71%)	2	19	3	16	32	0	17	33	33	17	21	100	
20	MYTHMAKERS RADIOACTIVE BB/00/H/MVA	2011	104 (76%)	3	19	9	62	68	0	23	38	31	8	47	100	
	HONEYSILK SUMMER GLAMOUR CC/00/H/ERI	2010	91 (69%)	4	19	2	12	16	0	0	33	33	33	16	67	

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Pentueseurantalomakkeen sähköistäminen ja uusiminen	Luodaan lomake rotujärjestön sähköiseen järjestelmään ja tiedotetaan kasvattajia asiasta.	Toteutunut.
Seuran toimihenkilöiden koulutus	Osallistumiset mm. KoiraExpoon, jalostusneuvojen kursseille jne tarpeen mukaan.	Toteutunut vuosittain.
Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vuosittainen yhteenveto syksyisin	Ajetaan raportteja tietokannasta.	Toteutunut osittain. Terveyskyselyn tuloksia on hyödynnetty tarpeen vaatiessa Corgiset-lehden artikkeleihin.
Erikoisnäyttely		Toteutunut vuosittain. Rotua ovat arvostelleet kasvattajatuomarit Iso-Britanniasta ja Yhdysvalloista.
Kasvattajapäivät	Järjestetään ajankohtaisin ja toivotuin teemoin olosuhteissa, joissa yöpyminen on mahdollista.	Toteutunut vuosina 2016 ja 2018.
Annetaan kasvattajille neuvontaa ja ohjausta.	Käytetään hyväksi sähköisiä järjestelmiä.	Toteutuneet vuosittain.
Pidetään yhteyttä muihin rotujärjestöihin niin Pohjoismaissa kuin muuallakin maailmassa.		Toteutunut.
Julkaistaan jalostusaiheisia artikkeleita Corgiset-lehdessä.	Corgiset-lehtitiimi avustaa jalostustoimikuntaa artikkelien laatimisessa.	Toteutunut.
Kannustetaan corgin omistajia täyttämään koirastaan terveys- ja käyttäytymiskyselyn.	Aika-ajoin tiedotetaan sähköisestä kyselylomakkeesta Corgiset-lehdessä, rotujärjestön sosiaalisissa medioissa ja riippumattomilla corgiaiheisilla keskustelupalstoilla.	Toteutunut. Vastausmäärät ovat 4 vuodessa tuplautuneet.
Paimennustaipumustestaukset vuosittain.		Ei ole toteutunut. Nykyään tuotantoeläinten riski saada tarttuvia tauteja on vähentänyt koirien pääsyä tiloille paimennustaipumustestaus tarkoituksissa.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

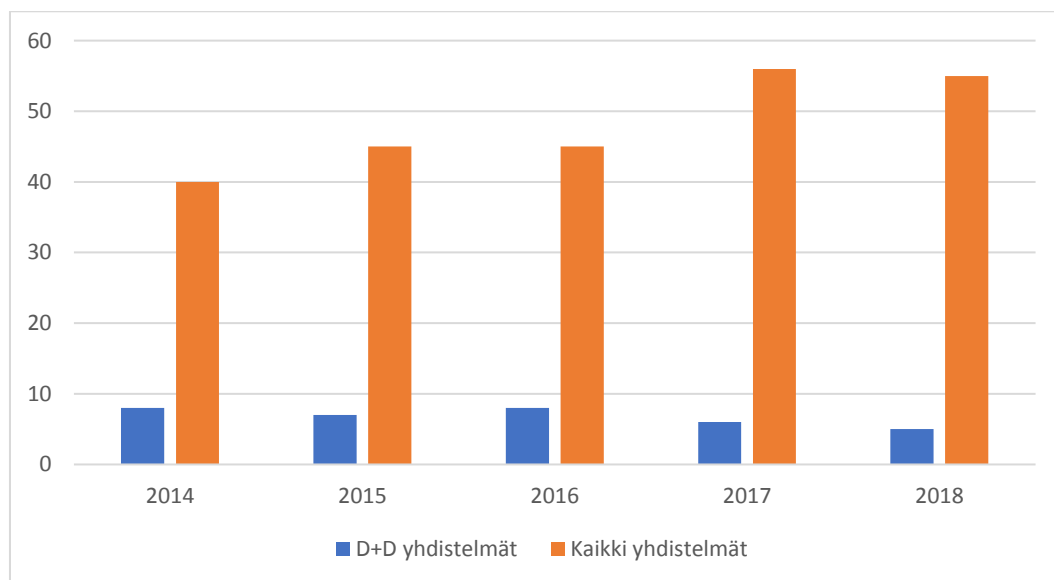
Viimeisen viiden vuoden aikana keskimäärin 93% uroksista ja 81% nartuista jää jalostuksen ulkopuolelle.

Taulukko 26. Jalostuksen ulkopuolelle jääneet urokset ja nartut per sukupolvi (4 vuotta)

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
- uroksista jäi jalostuksen ulkopuolelle	96 %	94 %	93 %	92 %	91 %	90 %	90 %	89 %	90 %	90 %
- nartuista jäi jalostuksen ulkopuolelle	90 %	84 %	79 %	75 %	75 %	75 %	74 %	73 %	74 %	73 %

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa annettiin suositus, jonka mukaan käytettäessä jalostukseen D-lonkkaista koiraa tulisi se yhdistää vain keskivertotulosta (C) paremman HD-lausunnon saaneeseen koiraan. Kyynärpäiden osalta suositeltiin, että mikäli jalostukseen käytetään ED-asteen 2 saanutta koiraa, tulee toisen osapuolen olla terve (aste 0). Yhdistelmiä, joissa molempien vanhempien lonkkaniveldysplasian aste oli D, kuitenkin edelleen syntyi useampi vuosittain. Tämän johdosta Suomen Welsh Corgi Seura ry:n vuosikokouksessa keväällä 2019 päätettiin uudesta PEVISA-ohjelmasta, jonka mukaan D-lonkkaista ei voi parittaa toisen D-lonkkaisen kanssa.

Kaavio 15. Tehdyt D+D -yhdistelmät vuosina 2014-2018

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Rodun jalostuspohja tulisi pitää mahdollisimman laajana suosimalla mahdollisimman monipuolisesti erisukuisten koirien jalostuskäyttöä ja välttämällä yksittäisten koirien liian runsasta jalostuskäyttöä. Myös rodun sukusiitosasteen mahdollista nousua tulee välttää. Uusien jalostusyksilöiden löytyminen nk. kotikoirista olisi suotavaa, joten kasvattajia suositellaan kannustamaan kasvattejaan PEVISA-ohjelman vaatimusten mukaisiin terveystarkastuksiin.

Käyttäytyminen ja luonne

Welsh corgi cardigan on aktiivinen ja sitkeä koirarotu, jonka alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia karjan kuljettajana ja maatilan yleiskoirana. Nykyään rodun pääasiallinen käyttötarkoitus on toimia seura- ja harrastekoirana. Tämä johtaa luonnollisesti karskin karjakoiraluonteen seurakoiraistumiseen, eikä se aina ole nyky-yhteiskunnassa negatiivinen asia. Rohkeuden ja toimintakyvyn kustannuksella tätä luonnesärmien pehmenemistä ei tulisi kuitenkaan tehdä. Arkuus ja hermostuneisuus eivät saa rodussa lisääntyä.

Käyttöominaisuudet

Alkuperäiskäytössään welsh corgi cardiganit kuljettivat karjaa pitkiäkin matkoja Walesin vaikeakulkuisissa maastoissa. Tämä edellytti ketteryyttä ja kestävyyttä, joka tarkoitti luonteen periksiantamattomuuden lisäksi anatomista tasapainoa ja hyvää yleisterveyttä. Näiden tulisi olla nykypäivän ohjenuorana rodun jalostuksessa, jotta rotu pysyisi pitkäikäisenä jatkossakin.

Terveys ja lisääntyminen

Welsh corgi cardiganit tulee säilyttää pitkäikäisinä, perusterveinä koirina ilman vakavia, helposti kuolemaan johtavia sairauksia. Rodulle ominainen kondrodystrofia tuo mukanaan terveysriskejä, jotka kohdistuvat erityisesti kyynär- ja varttinäluihin ja selkärangan kestävyteen. Jalostukseen tulee käyttää vain näiltä osin oireilemattomia koiria.

Suomen Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaan jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan (kohta 3.5). Narttuja, jotka ensimmäisen pentueensa kohdalla eivät kyenneet synnyttämään luonnollisesti tai huolehtineet normaalisti jälkeläisistään ilman syytä, ei tulisi käyttää uudestaan jalostukseen, jotta rodussa oleva korkeahko keisarinleikkausprosentti saataisiin laskuun. Welsh corgi cardiganeilla on erinomaiset emonvaistot, joiden säilyttämistä tulee vaalia.

Ulkomuoto

Ulkomuodon osalta jalostuksen tavoitteena on tasapainoinen, alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa soveltuva kestävä ja liikunnallinen koira. Rodulle tyypilliseen matalaraajaisuuteen liittyy piirteitä, joiden liioittelu voi aiheuttaa koiralle terveysongelmia ja -riskejä. Näitä ovat liioitellun matalat raajat, liian käyrät eturaajat ja liian pitkistä lanneosasta tuleva rungonpituus, joiden esiintyvyyttä tulisi jalostuksellisin keinoin pyrkiä vähentämään.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Suomen Kennelliiton jalostusstrategia tuli voimaan vuoden 2012 alusta ja tavoiteohjelma vuoden 2013 alusta. Tavoiteohjelma sisältää toimenpiteitä, joilla toteutetaan jalostusstrategian kymmentä tavoitetta. Tavoiteohjelman mukaan esimerkiksi terveystutkimustulosten asteikon huonoin tulos

sulkee koiran jalostuksen ulkopuolelle ja lähisukulaisyhdistelmät asetettiin rekisteröintikieltoon eli tiukka sukusiitos kiellettiin kokonaan. Yleinen jalostusstrategia ja tavoiteohjelma sitovat kaikkia Kennelliiton jäseniä ja toiminnassa mukana olevia.

1.1.2013 voimaan astunut PEVISA-ohjelma lisäsi huomattavasti welsh corgi cardiganien luustokuvausaktiivisuutta. Yksi PEVISA-ohjelman käyttöönoton tarkoituksista oli saada kattavasti tietoa jalostuskoirien luustotilanteesta. Vuoden 2020 alusta voimaan tulleen PEVISA-ohjelman mukaan pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvaus- ja kyynärkuvauslausunto tai kyynärnivelen inkongruenssilausunto sekä astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto, joka ei ole 24 kk vanhempi. Perinnöllistä kaihia, PRA:ta tai trD:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Diagnoosi ”muu vähämerkityksellinen kaihi” ei kuitenkaan sulje koiraa jalostuksesta. Jos koiralla on todettu mRD, gRD tai PPM, on se paritettava kyseisen sairauden osalta terveen koiran kanssa. Lisäksi D-lonkkaiselle saa käyttää vain A-, B- tai C-lonkaista parituskumppania.

Lisäksi welsh corgi cardiganeilla on PEVISA-ohjelmassa seuraava rotukohtainen erityisehto: nartun pitää astutushetkellä olla vähintään 18 kk ikäinen ja uroksen vähintään 12 kk ikäinen. Tämä ehto on ensimmäisen kerran tullut voimaan jo 1.1.2013.

Rotujärjestö suosittelee myös DNA-testaamaan epäselvän PRA-statuksen omaavat koirat ennen jalostuskäyttöä sekä hyödyntämään muita saatavilla olevia terveystutkimuksia kuten virallisia selkäkuvauksia ja polvilausuntoja.

Suomen Kennelliiton hallituksen kokouksessaan 7/08 tekemän päätöksen mukaan kahden merlevärisen koiran parittaminen keskenään on kielletty. Tämän lisäksi Suomen Welsh Corgi Seura suosittelee, että blue merle -värinen koira paritetaan ainoastaan tricolour-värisen koiran kanssa (nk. kolmivärinen, mustavalkoinen brindle merkein, tricolour brindle merkein, tricolour).

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle, uusintayhdistelmille ja sukusiitosprosentille

Jotta tehollinen populaatiokoko pysyisi mahdollisimman laajana, Suomen Welsh Corgi Seuran jalostustoimikunta suosittaa, että jalostukseen käytettävien uroksien elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5% neljän viimeisen vuoden rekisteröintimääristä. Tämä tarkoittaa nykyisillä rekisteröintimäärillä 63 jälkeläistä (vuodet 2015-2018).

Uusintayhdistelmät eivät ole toivottavia. Yksittäisten yhdistelmien sukusiitosasteen ei tulisi olla viidellä polvella laskettuna yli 6,25%.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Koiranomistajia kannustetaan osallistumaan koiriensa kanssa erilaisiin luonnetta ja käyttäytymistä mittaaviin testeihin sekä terveystarkastuksiin.

Sähköisenä rotujärjestön internetsivuilla olevaa terveys- ja käyttäytymiskyselyä nostetaan vuosittain esille ja sen tuloksista tehdään tarvittaessa yhteenvetoja ja analyyskejä, joiden antama informaatio jalkautetaan jäsenistölle.

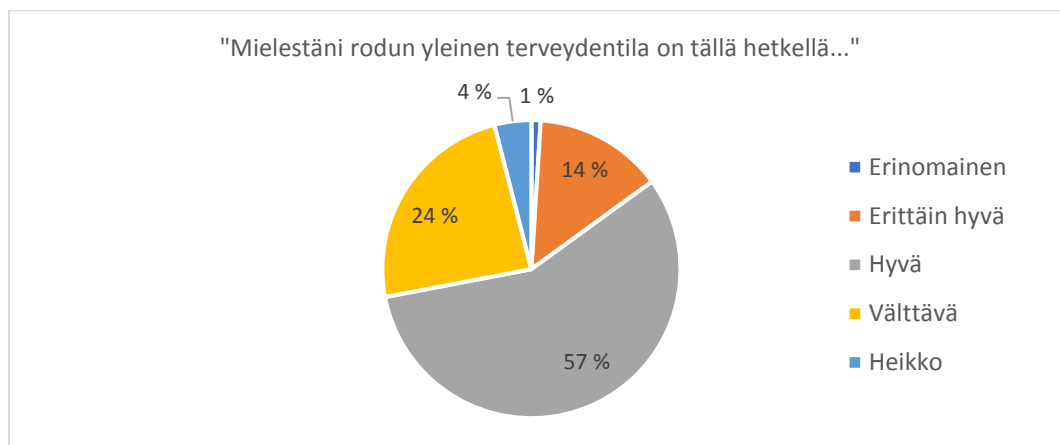
Pentueseurantalomakkeen sähköistämällä toivotaan enemmän tietoa syntyneistä pentueista ja synnytyksien kulusta.

Suomen Welsh Corgi Seura ry ylläpitää nk. pentulistaa, joka on avoin kaikille jäsenten kasvattamille pentueille. Yhdistyksestä annetaan myös rotuneuvontaa sitä haluaville.

Ulkomuototuomarien erikois- ja täydennyskoulutusta järjestetään kysynnän mukaan. Corgiset-lehteä lähetetään suomalaisille ulkomuototuomareille, jotta heidän rotutuntemuksensa syventyisi.

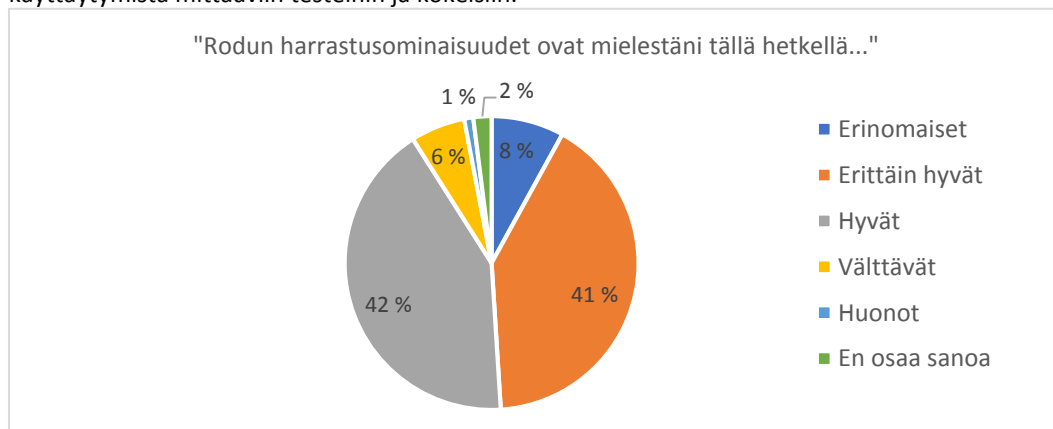
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rotujärjestön terveys- ja käyttäytymiskyselyssä vastaajille on annettu mahdollisuus ottaa kantaa heidän mielestään rodussa esiintyviin heikkouksiin ja vahvuuksiin.

Kaavio 16. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaajat ottivat myös kantaa rodun yleiseen terveydentilaan.

Luonneasiat nousivat esille jonkin verran. Vastaajat pitivät rotua oppimishaluisena, sopeutuvaisena ja monipuolisena. Vahvuuksiksi nostettiin myös koko, leikkisyys, ystävällisyys ja älykkyys. Vaikkakin suurin osa koki nimenomaan luonteen olevan rodun suurin vahvuus, osa vastaajista koki rodussa esiintyvän liikaa arkuutta ja varautuneisuutta. Rotujärjestö toivoo, että Corgiset-jäsenlehdessä julkaistavat artikkelit ja kasvattajapäivien luonneaiheiset luennot lisäävät rodunharrastajien tietoisuutta luonneasioista ja termistöstä sekä kannustavat osallistumaan erilaisiin luonnetta ja käyttäytymistä mittaaviin testeihin ja kokeisiin.

Kaavio 17. Terveys- ja käyttäytymiskyselyn vastaajat ottivat kantaa myös welsh corgi cardiganin harrastusominaisuuksiin. Suurin osa piti harrastusominaisuuksia erittäin hyvinä tai hyvinä.

Terveys- ja käyttäytymiskyselyssä annetuissa vastauksissa osa vastaajista koki nk. tittelijalostuksen uhkaavaksi. On toki ymmärrettävää, että menestyneet koirat, etenkin urokset, vetävät puoleensa jalostusvalintoja suunniteltaessa. Toivottavaa kuitenkin olisi, että näyttelysaavutukset painaisivat valintatilanteissa luonne- ja terveysasioita vähemmän. Rotujärjestö on tarjonnut uroksenomistajille mahdollisuuden tarjota uroksiaan jalostukseen Internet-sivuillaan ja tällä tavoin luonut kasvattajille mahdollisuuden löytää sopiva, ehkä kokonaan aiemmin käyttämätön uros nartulleen.

Suomen Welsh Corgi Seura ry teetti omassa Facebook-ryhmässä helmikuussa 2019 jäsenilleen kyselyn, jossa welsh corgi cardigania tarkasteltiin SWOT-analyysin avulla. Vastaajissa oli sekä rodun kasvattajia että harrastajia. Kyselystä saatuja vastauksia apuna käyttäen rotujärjestö tarkasteli rodun vahvuuksia, heikkouksia, uhkia ja mahdollisuuksia.

Taulukko 27. SWOT-analyysi rodusta welsh corgi cardigan

Vahvuudet <u>Rotu</u> • Monipuolisesti nyky-yhteiskuntaan soveltuva niin kooltaan, luonteeltaan kuin nykyisiltä käyttöominaisuuksiltaan seura- ja harrastekoirana. • Soveltuu monenlaisille ihmisille erilaisiin ympäristöihin. Sopeutumiskykyinen, älykäs ja suuri halu tehdä yhteistyötä ihmisen kanssa • Karvapeitteeltään helpohoitoinen ja säänkestävä. <u>Terveydentila</u> • Perusterveys, ei yleistyneitä vakavia, helposti kuolemaan johtavia sairauksia <u>Lisääntyminen</u> • Erinomaiset emo-ominaisuudet <u>Jalostuspohja</u> • Suomessa ei nk. matador-jalostusta. • Jalostusmateriaalia tuotu ulkomailta ja saatavissa sieltä lisääkin. <u>Rotujärjestö</u> • Kaikkien corginystävien yhdistys • Laadukas jäsenjulkaisu ja aktiiviset sosiaalisen median viestintäkeinot käytössä • Aktiiviset alaosastot Suur-Helsingissä, Pirkanmaalla, Keski-Suomessa ja Pohjois-Suomessa	Heikkoudet <u>Rotu</u> • Mielikuva rodusta ja sen terveydentilasta etenkin rotua tuntemattomilla kovin huono. <u>Terveydentila</u> • Kondrodystrofian vaikutukset luustoon (selkä ja eturaajat) ja niveliin. • Julkisen terveystietorekisterin puutteessa tieto sairauksista jää helposti vain omistajien ja kasvattajien tietoon ”hiljaiseksi tiedoksi”. • Puutteet anatomisessa tasapainossa ja rintalastan pituudessa ovat riskitekijöitä myös terveydelle <u>Lisääntyminen</u> • Synnytysvaikeudet, sektioiden yleisyys <u>Jalostuspohja</u> • Rotujärjestön uroslistalla ei ilmoitella uroksista. • Merkittävä osa koirista jää nk. kotikoirina terveystarkastamatta ja jalostusmateriaalin ulkopuolelle. <u>Rotujärjestö</u> • Valtakunnallisen yhdistyksen on toisinaan vaikeaa olla lähellä kaikkia jäseniä.
Uhat <u>Rotu</u> • Rodun suosion voimakas kasvu tuo mukanaan riskin määrän lisäämiseen laadun kustannuksella ja äärimmilleen vietynä jopa pentutehtailuun. Tällä on vaikutuksia mm. rodun luonne- ja terveysominaisuuksiin sekä rotutietouteen. • Suosion kasvu voi lisätä myös aikuisten kodinvaihtajien määrää. <u>Terveydentila</u> • Virallisen INC-kuvausmahdollisuuden viivästyminen • Rodulle ominaiset anatomiset piirteet voivat tuoda mukanaan liioittelua (esim. mataluus, rungon pituus) <u>Lisääntyminen</u> • Luonnollisten synnytysten harvinaistuminen <u>Jalostuspohja</u> • Geenipohjan kapeneminen • Yksittäisten uroksien liikakäyttö <u>Rotujärjestö</u> • Rotujärjestön toiminta koetaan kaukaiseksi. Perinteinen yhdistystoiminta ei enää kiinnosta.	Mahdollisuudet <u>Rotu</u> • Rodun suosioon vastaaminen rotutietouden jakamisella ja vastuullisella jalostuksella hallitusti pentuemääriä lisäämällä. • Rodun harrastus- ja luonneominaisuuksien tuominen monipuolisesti esille esimerkiksi matalan kynnyksen harrastepäivissä. <u>Terveydentila</u> • Rotujärjestön ja kasvattajien toimet terveystutkimustulosten lisääntymiseksi myös nk. kotikoirien osalta. • Geenitestausmahdollisuuksien lisääntyminen <u>Lisääntyminen</u> • Luonnollisesti synnyttävien narttujen arvostus <u>Jalostuspohja</u> • Kasvattajien välisen yhteistyön lisääntyminen. • Harvinaisempien sukulinjojen tuominen maailmalta. <u>Rotujärjestö</u> • Rotujärjestötoiminnan merkityksen kasvattaminen muuttamalla toimintatapoja nykyaikaa vastaaviksi hyödyntäen esimerkiksi sosiaalisen median keinoja. Yhdistys jalkautuu näin jokaisen corginomistajan lähelle. Yhdistystoiminta koetaan tärkeäksi ja jäsenmäärä kasvaa. • Alaosastotoiminnan alueellisen kattavuuden lisääntyminen

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Jatkuvia toimenpiteitä ovat:

- Jalostussuosituksista tiedotetaan yhdistyksen kotisivuilla
- Terveyskysely ja kannustaminen vastaamaan siihen
- Pentueseurantalomake
- Rotu- ja jalostusneuvonnan antaminen
- Maailmanlaajuisesti yhteydenpito rodun rotujärjestöihin ja rodun terveydentilan seuranta

Vuosittaisia toimenpiteitä ovat:

- Jalostussuosituksista tiedotetaan Corgiset-lehdessä
- Tiedottaminen terveystarkastuksessa esiin nousseista merkityksellisistä asioista, tiedon hyödyntäminen Corgiset-lehden artikkeleissa ja tarvittaessa toimenpiteisiin ryhtyminen
- Seuran toimihenkilöiden koulutus
- Erikoisnäyttely
- Ulkomuototuomarien erikoiskoulutus ja koearvostelutilaisuus
- PEVISA- ja vuositilastojen julkaiseminen ja tarvittaessa niiden analysointi rotujärjestön internetsivuilla

Lisäksi:

- Kasvattajapäivät vuosina 2020, 2022 ja 2024

7. LÄHTEET

- <http://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys> (Tammikuu 2019)
- <http://www.corgiseura.net> (Tammikuu 2019)
- Suomen Welsh Corgi Seura ry vuosikirjat ja Extrat
- Suomen Welsh Corgi Seura ry:n aiemmat jalostuksen tavoiteohjelmat
- KoiraNet -tietokanta: <http://jalostus.kennelliitto.fi> (Tammikuu 2019)
- Svenska Welsh Corgi Klubben www.swck.org (Tammikuu 2019)
- Terveyskyselyn yhteenvedot (31.12.2018)